

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 269

TELEFON 25-67

POŠTNI ČEKOVNI RAČUN II.409

Maribor, sobota 26. novembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Francija na razpotju

Stavkovno gibanje je poostrilo razdor med skrajnimi desničarskimi in skrajnimi levičarskimi stremenji — Na generalno stavko bo odgovoril vlada z mobilizacijo stavkujočih in razglasitvijo obsednega stanja

PARIZ, 26. novembra. Francija se bliža usodnim trenutkom, ki bodo odločili o njeni bodoči notranji politiki. Po najnovejšem razvoju dogodkov, ki so jih sprožile ogromne stavke, se pojavlja vedno bolj vprašanje, kdo bo v velikem boju, ki se razvija, zmaga, Daladierjeva vlada ali levičarske množice. Daladier zmaga lahko samo s popolno preorientacijo na desno, delavske množice pa le s prevratom. Zdi pa se, da ima Daladier v svojih rokah močnejša sredstva in da se jih bo tudi brezobzirno poslužil. Ako nastane generalna stavka, in ta je že napovedana, bo stavkujoče delavstvo mobilizirano. Odločilni boj se je že pričel. Stavkovni val se vedno bolj širi, socialisti pod vodstvom Leona Bluma zahtevajo takojšen odstop Daladierjeve vlade z motivacijo, da nima v parlamentu večine in tudi ne zaslombe v francoskem ljudstvu, ker predstavlja s svojimi reakcionarnimi ukrepi provokacijo delavstva ter nevarnost za demokracijo, narod in republiko. Na drugi strani so se pa obrnile na stran Daladierja vse simpatije desničarjev.

STAVKOVNI VAL

PARIZ, 26. novembra. Stavkovno gibanje se po vsej Franciji neprenehoma širi in za njim stoje v prvi vrsti komunisti, ki skušajo pod firmo boja proti dekretom onemogočiti sporazum Francije z Nemčijo in vreči Daladierjevo vlado. Stavka se je iz tovarnen razširila tudi že na premogovnike in deloma železnice. Že na prejšnji dopoldne je stavkalo nad 100.000 delavcev. Največji razmah je zavzelo stavkovno gibanje v Valenciennesu, kjer je doseglo število stavkujočih nad 50.000. Ker so stavkujoči zasedli tovarne, rudnike in prometne naprave, je vlada poslala proti njim policijo in mobilno gardo, ki se je pri čiščenju obratov poslužila pokončnih orožij. Ob spopadih, ki so nastali med stavkujočimi in mobilno gardo, je bilo več ranjenih, baje tudi nekaj mrtvih in več sto aretiranih. Ponekod izgleda, kakor da so kraji v vojnem stanju. Povsod se opaža veliko premikanje čet mobilne garde. Tudi v pariških predmestjih se je položaj močno poostiril. Iz večjih se podjetij so stavkujoče že odstranili.

MOBILIZACIJA IN OBSEDNO STANJE

PARIZ, 26. novembra. Zveza francoskih strokovnih organizacij je sklenila, razglasiti za prihodnjo sredo splošno stavko. V stavko bodo stopili vsi obrati, izklete bodo samo bolnišnice. Ustavljen bo tudi ves promet na železnicah, tramvajih, podzemski železnici, avtobusnih progi in na morju. Stavka je določena za enkrat samo na 24 ur, a bi se mogla tudi podaljšati. Ta sklep pa ni sprejela Daladierjeva vlada nepravilno. Kakor se izve, je vlada sklenila, odbiti ta udarec z vso odločnostjo, da ohrani v državi mir in red. V primeru potrebe bo vlada razglasila mobilizacijo vsega stavkujočega delavstva in ga bo poklicala na orožno vajo. Kot mobilizirano bo potem moralo dalje opravljati svoje delo. V tem primeru bo veljala za mobilizirane vojaška disciplina in bodo vsi, ki bi kršili pokorščino, postavljeni pred vojaško sodišče. Razglašeno bo v primeru potrebe tudi obsedno stanje nad posameznimi okraji ali nad vso državo. Daladier je pripravljen, sčeti po vseh, tudi najradikalnejših sredstvih. (Pred vojno je Briand nekoč na podoben način strl stavko. Op. ur.)

NOVE STAVKE IN PROTIUKREPI

PARIZ, 26. novembra. Francoska železničarska zveza je sklenila, pričeti protestno stavko na vseh železnicah. V francoskih premogovnikih in rudnikih na severu se je včeraj pomnožilo število stavkujočih za 15.000. Stavka tudi 1500 delavcev kemične industrije. Minister za delo je na podlagi vojaškega zakona začel vse premogovnike in rudnike, v katerih delavstvo stavka. Ker tudi to ni

zaleglo, so se danes dopoldne zbrali po veljnik čet, ki so zbrane v Valenciennesu, da zatro stavko, k nujnemu posvetovanju, da sklenejo nove ukrepe. Poveljniki zborujejo permanentno.

PARLAMENT ZA DALADIERJA

PARIZ, 26. novembra. Akcija Leona Bluma, da bi zbral večjo parlamentarno delegacijo raznih strank, ki bi podprla njegovo zahtevo po odstopu Daladierjeve vlade, ni uspela. Vendar nadaljuje Blum svojo kampanjo dalje in poziva v današnjem »Populaire« Daladierja, naj odstopi in napravi mesto »vladi moralnega edinstva«, ki naj bi zopet obnovila v državi mir in red.

Poljaki vdrli na Slovaško

POLJSKE ČETE SO SAMOVOLJNO ZASEDLE NEKAJ SLOVAŠKIH OBMEJNIH VASI — SPOPAD MED OBMEJNIMI ČETAMI

PRAGA, 26. novembra. Poljska vojska je, ne da bi počakala na odločitev razmejitvene komisije, okupirala del slovaškega obmejnega ozemlja in vkorakala deloma tudi na ozemlje, ki sploh ni sporno. To je izzvalo silen odpor slovaškega prebivalstva, ki je vprizorilo proti Poljakom demonstracije in napadlo tudi avto poljskih članov razmejitvene komisije. Slovaki so obmetavali avto s kamenjem in razbili vse šipe. Ko so se češko-slovaške obmejne čete približale poljskim, da jih opozore, da so prekoračile celo mejo spornega ozemlja, so pričeli Poljaki eno-

stavno streljati. Po poročilih iz Varšave sta bila pri spopadu, ki se je nato razvil, na poljski strani ranjena dva vojaka, na češko-slovaški pa ni bil nihče ranjen. Poljska vlada je izdala komunikate, v katerem pravi, da so Poljake napadli »oboroženi banditi«. Češko-slovaške čete so se po spopadu, ker so bile prešibke za boj, umaknile. Poljaki so ostali v zasedenem ozemlju, niso pa nadaljevali zasedanja. Incident je težje narave in je praška vlada takoj zaprosila za pomoč pri velešilah.

Francosko-nemški sporazum

IZJAVA O PRIJATELJSTVU, GARANCIJI MEJ IN NENAPADANJU MED FRANCIJO IN NEMČIJO POSTANE LAHKO ZGODOVINSKI AKT.

PARIZ, 26. novembra. Sklenitev francosko-nemškega sporazuma o prijateljstvu, garanciji mej in nenapadanju, ki bo podpisana v torek v Parizu ob prihodu nemškega zunanjega ministra v. Ribbentropa, se presoja v tukajšnjih diplomatskih in političnih krogih kot dogodek, ki postane lahko zgodovinskega pomena. Vsa zgodovina Evrope od francoske revolucije dalje je stala pod vplivom nemško-francoskega neprijateljstva in rivalitete. Iz te rivalitete so se rodile krvave vojne, ki niso prinesle koristi ne Franciji ne Nemčiji. Novi sporazum polaga zato temelje, na katerih so to nasprotje med obema velesilama lahko postopoma popolnoma likvidira in prične nova doba mirnega sosedstva. Res je steer, pravi »Temps«, da pušča ta sporazum odprta še mnoga nerešena mednarodno-politična vprašanja, toda ako bosta francoska in tudi angleška diplomacija pokazali večjo gibčnost, se bodo tudi ta vprašanja lahko

ugodno rešila. Treba je le obžalovati, da tak sporazum med Parizom in Berlinom ni bil dosežen že davno prej, ker bi se bil v tem primeru razvoj mednarodnih odnosov v Evropi razvijal drugače, kakor se je, in bila bi prihranjena mnoga razburjenja.

Nova napetost med Nemčijo in USA

BERLIN, 26. novembra. Namestnik ameriškega poslanika je izročil včeraj nemškemu zunanjemu ministrstvu noto, v kateri USA odgovarjajo na nemški odgovor zaradi avstrijskih dolgov, ki znašajo 64 milijonov dolarjev. Ta nota je razmerje med Nemčijo in USA še poostрила.

Vremenska napoved. Za enkrat še jasno, jutranja megla. Potem poslabšanje vremena.

Zapiski

Stara Grčija in današnja Evropa

Neki dopis v »Timesu« opozarja na podobnost političnega položaja v stari Grčiji in v današnji Evropi. Tudi Grčija je bila takrat razdeljena v dva tabora. To so države okoli Sparte, ki bi jih lahko primerjali totalitarnemu bloku, in države okoli Aten, ki bi jih lahko primerjali liberalno-demokratski skupini.

Ta spor je dosegel svoj višek v peloponeški vojni. Vendar pa niti eni niti drugi niso imeli od nje koristi in končno sta oba »ideološka« nasprotnika (tudi tu so bili interesi materialni) podlegla mlademu makedonskemu navalu.

Tudi Belgija za svobodo tiska

Že tri leta se belgijsko časopisje soglasno in odločno brani vseh protustavnih omejitev svobode tiska. Novinarji so tudi soglasno odklonili predlog, da bi prevzela posvetovalna komisija zastopnikov tiska nekako »zmerno preventivno cenzuro«, podobno kot v Švici. »Le Soir« meni: »Svoboda tiska spada med temeljne opore naše svobodne ustave in izključuje sleherno posredno ali neposredno cenzuro, bodisi da je odkrita, bodisi pod kako krinko.«

20-letnico ženske volilne pravice

so imeli letos na Nizozemskem. 7. nov. je bilo 20 let, da je bila izvoljena prva žena v holandski parlament. Bila je to socialistinja Suze Groeneweg. »De Telegraaf« posveča tej obletnici daljši članek, kjer pripoveduje, da so odslej stalno v obeh zbornicah žene in da vrše svojo nalogo po večini na obče zadovoljstvo.

Razmerje med čl. državniki

Antonin Švehla je naravnost preoško označil dr. Beneša za narodno nesrečo: enako razmerje se je razvilo med dr. Kramářom in dr. Benešom; prišlo je do znanega procesa, v katerem je dr. Kramář utemeljeval, zakaj je za vedno z dr. Benešom moralno »gotov«. (»Poledni list«, Praga.)

100.000 vojaških letalcev v Angliji

»Slovák« objavlja tole statistiko teritorialnih sprememb v Srednji Evropi: Češkoslovaška: prvotni obseg 140.498 kv. km., 14.720.000 prebivalcev, po okupitvi 105.000 kv. km., 9.981.000 prebivalcev. Izguba: 37.967 kv. km., 4.746.000 ljudi. — Madžarska: prvotni obseg 93.000 kv. km., 8.600.000 preb., po okupaciji 105.000 kv. km., 9.710.000 preb. Dobiček: 12.000 kv. km., 1.100.000 prebivalcev. — Madžarska je torej zdaj za 2470 kv. km. večja od Češkoslovaške, ima pa kljub temu 276.000 prebivalcev manj.

Nova Srednja Evropa

V londonskem novinarskem klubu je pred dnevi govoril angleški letalski minister Kingsley Wood. Dejal je, da bo imela Anglija junija 1939 na razpolago 100.000 mož, ki bodo branili državo v primeri potrebe. Omenil je tudi, da se dvignejo lahko izdatki njegovega ministrstva na 200 milijonov funtov. Na koncu predavanja je poudaril, da se je letalska produkcija zadnje čase temeljito dvignila in pobojšala.

„Mein Kampf“ v Parizu najbolj čitana knjiga

»Völkischer Beobachter« poroča, da je zdaj v Parizu najbolj čitana knjiga Hitlerjeva »Moja borba«. To zanimivo dejstvo so ugotovili tudi pariški dnevniki z vprašanjem po knjigarnah in knjižnicah. Ne samo Francozi, temveč tudi Američani, ki živijo v Parizu, se zelo živo zanimajo za to knjigo.

Maribor, 26. novembra.

Po svetu in tudi pri nas je mnogo ljudi, ki ne morejo prav razumeti angleške politike. Veliko jih je, ki delajo napako s tem, da mislijo, kako bi Anglija morala voditi drugačno politiko, če bi hotela ostati zvesta svojim demokratskim tradicijam.

Če pogledamo politično in diplomatsko zgodovino Anglije, ne bomo zasledili mnogo dogodkov, pri katerih bi se Anglija postavila na stran pravice že samo zaradi te ogrožene pravice, kakor so se Zedinjene države ameriške za časa svetovne vojne. Vsa politika britanskega imperija je bila že pred in je tudi po času »splendid isolation« čisto egoistična zadeva; kar je v prid »materi zemlji« in njenim dominionom ter kolonijam, vse to je Anglija zagovarjala, pa če je bilo pravično ali ne, a za vse drugo se nikoli ni brigala.

Danes se Angleži v svojem bistvu prav tako malo brigajo za usodo nemških Židov, kakor so se pred kratkim za usodo Čehov in Slovakov. Glavno je le, da ne trpijo njihovi trgovski interesi. Protinemško gonjo zaradi Židov organizirajo angleški Židje (posebno Churchill v opoziciji, pa tudi sir John Simon in sir Samuel Hoare v vladi), in pa nekaj politikov, ki se zavedajo, da bi tudi današnji nemški pogromi lahko čez sedem let prav prišli, če bo treba najti izgovor za novo vojno. Naivno pa je misliti, da se bo v Angliji našel kdo — razen neuravnovešenih starih devic — ki bo, kakor je to nedavno storil Roosevelt, nastopil iz čistih človeških motivov v obrambo preganjanega židovstva.

Temu primerna je tudi politika, ki jo vodi angleška vlada. Chamberlain se dobro zaveda, da je pri Angležih dejstvo, da je ohranil mir, več vredno kot vse lepe deklamacije. In tak mir, kakor so ga sklenili v Monakovem, bodo sklenili tudi v španskem vprašanju in se ne bodo prav nič ozirali na želje in zahteve španskega ljudstva. Današnja Anglija in Francija se bosta sporazumeli z vsakomur, ki jima bo dal garancije, da bo spoštoval njihove »pravice«. Kakor sta se pred leti lahko sporazumeli s sovjetsko Rusijo, tako se bosta sedaj še tudi z nacionalno-socialistično Nemčijo in fašistično Italijo.

Zgrešeno je gledati v voditeljih angleške opozicije ljudi, ki naj bi bili »pravi nosilci in predstavniki demokracije«. Kajti čisto gotovo je, da bi njihova politika, če bi bili na vladnem krmilu, bila prav taka kakor je danes Chamberlainova. Nekaj podobnega je dokazal včasih že stari Macdonald in nekaj podobnega bodo v bodočnosti pokazali tudi major Attlee, sir Archibald Sinclair, ali pa Churchill in Eden.

Rezultati zadnjih nadomestnih volitev v Angliji so pokazali, da ima vlada še vedno zaupanje naroda. Razen redkih opozicionalcev, ki so bili izvoljeni predvsem zaradi osebne priljubljenosti, vlada zmaguje v razmerju dva proti eden. Ti vladni uspehi so pač uspehi volivne parole: vlada je preprečila vojno! In kakor rečeno, vojne si v Angliji nihče ne želi.

Marsikaj ostrega je bilo rečeno proti vladi v volivnih bojih in govorih voditeljev opozicije v parlamentu in na shodih. Najnovejša izjava notranjega ministra sir Samuela Hoarea, da zadnjič poudarja, zakaj je moralo priti do Monakovega — ker Anglija ni bila in tudi še danes ni vojaško pripravljena — bo prinesla mogoče nekaj olajšanja. Olajšala bo položaj vsaj tistim, ki zagovarjajo Chamberlaina in Daladierja za monakovski sporazum.

V spominu imamo še velik manifestacijski shod, ki so ga v obrambo republikanske Španije priredili letos spomladi v pariškem gledališču Trocadero in ki se ga je udeležilo preko 12.000 poslušalcev. Sredi govora je neki ekscentrični angleški poslanec dejal — potem po je za nekaj trenutkov govor dramsko prekinil — da je pravkar dobil iz Londona telefonično vest, da se vlada Chamberlaina maje in da bo verjetno še tistega večera padla. Vse skupaj pa je bila navadno prevara in razočarani smo šli s shoda.

Pod takimi vtiski stojimo tudi, ko čitamo današnje govore in napovedi angleških politikov in prav nič ne smemo biti razočarani, če slišimo tudi pri nas vse polno demagoških fraz, ko pa se jih niti Angleži ne branijo. Rr.

Revizionistično gibanje v Bolgariji

VČERAJ SO BILE V SOFIJI VELIKE DEMONSTRACIJE PROTI MIROVNI POGODBI V NEUILLYJU. — POROČILO KJUSEIVANOVA ZUNANJEPOLITIČNEMU ODBORU.

SOFIJA, 26. novembra. Po vsej Bolgariji se opaža zadnje tedne vedno večje naraščanje revizionističnega gibanja, ki se izraža tudi v manifestacijah in demonstracijah. V Dobrudži v Romuniji so se pojavile tudi komitaške akcije. Včeraj je pa bila tudi Sofija pozorišče velikih demonstracij proti mirovni pogodbi v Neuillyju. Demonstracije so zavzele tak obseg, da je morala nastopiti tudi policija. Giba-

nje je našlo odjeka tudi v sobranju, kjer je predsednik zunanjepolitičnega odbora Gojdarov pozval ministrskega predsednika in zunanjega ministra dr. KJuseivano-va, da poda odboru poročilo o predmetu in uspehu zadnjih diplomatskih akcij in raznih konferenc. KJuseivanov se je povabilu odzval in bo dal danes odboru vsa potrebna pojasnila.

Nemčija na strani Romunije

USPEH OBISKA ROMUNSKEGA KRALJA KAROLA PRI ADOLFU HITLERJU V BERCHTESGADNU.

BUKAREŠTA, 26. novembra. Kakor se je izvedelo iz tukajšnjega poučenega vira, je romunski kralj Karol razpravljal ob priliki svojega obiska v Berchtesgadnu s Hitlerjem in von Ribbentropom v glavnem o vprašanju madžarskih revizionističnih teženj. Kralj Karol je obrazložil odločno stališče Romunije proti priključitvi Karpatske Ukrajine k Madžarski in izjavil, da bo Romunija z vso energijo od-

bila tudi vsako madžarsko težnjo po spremembi sedanje meje med Madžarsko in Romunijo. S strani nemških državnikov je bilo ob tej priliki naglašeno, da se stališče Nemčije v vseh vprašanih popolnoma strinja s stališčem Romunije in da bo Nemčija to stališče tudi uveljavila, ako bo potrebno. Ta vest je izzvala v romunski javnosti najugodnejši vtis in veselje.

Vojaška dolžnost v Angliji

CHAMBERLAIN JE BAJE OBLJUBIL V PARIZU, UVESTI SPLOŠNO VOJAŠKO OBVEZNOST. — NADOMESTILO ZA ČEŠKOSLOVŠKE DIVIZIJE.

PARIZ, 26. novembra. Pariški listi pišejo danes obširno o konferenci in sklepih ob priliki obiska Chamberlaina in Halifaxa v Parizu in pravijo, da je N. Chamberlain obljubil tudi, uvesti v Angliji splošno vojaško obveznost. Listi naglašajo, da mora sedaj Anglija nadomestiti Franciji tistih 40 divizij vojakov, ki jih je izgubila s Češko-Slovaško. Voja-

ška posvetovanja se bodo med Francijo in Anglijo nadaljevala in bo prišel prihodnji teden v Pariz angleški letalski minister Kingsley Wood. Ob tej priliki se bodo določile podrobnosti o skupni letalski oborožitvi Anglije in Francije. Na enak način bodo določene tudi ostale skupne oboroževalne akcije.

Zopet kabinet Imredy?

POLOŽAJ ZA IMREDYJA SE JE ZARADI JAVNIH DEMONSTRACIJ PROTI OPOZICIJI IN PREORIENTACIJE V PARLAMENTU ZOPET IZBOLJŠAL.

BUDIMPEŠTA, 26. novembra. Konzultacije pri regentu Horthyju so bile sinoči zaključene in pričakuje se, da bo že danes rešeno vprašanje nove madžarske vlade. Tekom včerajšnjega dne se je položaj precej spremenil v korist Imredyja. Po Budimpešti in drugod so priredili ekstremni desničarji ogromne manifestacije za Imredyja in demonstracije proti opoziciji »ljudske fronte«. Razbili so tudi več uredništev in tiskarn opozicionalnih li-

stov. Od skupine poslancev, ki se je ločila od vlade, se je odcepilo 25 poslancev, ki silijo v skrajno desnico. Za Imredyja se zavzemajo sedaj tudi Krščanski narodnjaki. Zdi se zaradi tega, da bo dobil mandat za sestavo nove vlade zopet Imredy, wendar pa bi mogla priti v poštev tudi Darany ali grof Teleki. Seveda pa tudi drugačna rešitev še ni popolnoma izključena, je pa spričo zadržanja regenta Horthyja malo verjetna.

Val oboroževanja se širi

SILNO POVEČANA VOJAŠKA OBVEZNOST V »NEUTRALIZIRANI« ŠVICI. — POVEČANJE BELGIJSKE VOJSKE IN OBRAMBE.

BERN, 26. novembra. Izdelan je nov zakonski predlog o vojaški obveznosti v Švici. Vojaška dolžnost sega od 18. do 60. leta. Obveznost je splošna. V primeru vojne se lahko vpokličejo za pomožno službo tudi tisti, ki niso bili vojaki. Pri novačenju bodo oproščeni samo naborniki z res težkimi telesnimi napakami. Razen tega se bodo za službo po bolnišnicah, pisarnah, skladiščih itd. rekrutirale tudi ženske.

BRUSELJ, 25. novembra. Odbor za državno obrambo je izdelal predlog za dopolnilne kredite za oborožitev Belgije. Predsednik odbora Croquert je izjavil, da mora organizirati Belgija 6 novih divizij, da bo znašalo potem število vseh divizij 21. Dalje je predlagal ustanovitev posebne teritorialne vojske s posebnimi letalskimi oddelki za obrambo mest, oddelki za obrambo obale in ustanovitev prostovoljskih formacij za Kongo.

PAPEŽU JE BOLJE.

VATIKAN, 26. nov. Papežovo zdravje, ki se je včeraj zelo poslabšalo, se je preko noči obrnilo na bolje in danes zjutraj izdano poročilo pravi, da je stanje bolnika zadovoljivo.

PROTIŽIDOVSKI IZGREDI NA POLJSKEM

VARŠAVA, 26. nov. Včeraj so bili v Lvovu veliki protižidovski izgredi, ki so jih organizirali dijaki farmacevtske fakultete. En Žid je bil ubit, eden pa ranjen.

INCIDENT V KLAJPEDI.

BERLIN, 26. nov. DNB poroča, da sta dva Litvanca v Klajpedi napadla nekega Nemca in vprašuje, kako dolgo bodo klajpedski Nemci še trpeli?

Ostia zima v Ameriki

NEWYORK, 26. nov. Pri včerajšnjem blizzardu (viharju s snegom) je v Ameriki umrlo 81 ljudi. V New Yorku imajo 6 palcev debel sneg, kolikor ga že 60 let ni bilo. Tretjina Združenih držav je pod snegom. Na Atlantskem oceanu so strahovite nevihte, tako da je ustavljen skoro ves parniški in letalski promet.

ZMAGA VLADNEGA KANDIDATA V LONDONU.

LONDON, 26. novembra. Vlada je zmagala pri nadomestnih volitvah v nekem okraju Londona. Vladna večina je 6700 glasov.

PIROWA POTOVANJA.

MONAKOVO, 26. nov. Južnoafriški vojni minister Pirow je sinoči večerjal z ministrom dr. Funkom in generalom von Brauchitschom. Danes se je odpeljal v Rim, kjer bo svečano sprejet, nato pa bo šel še v Pariz, Bruxelles, Amsterdam in London.

BOGASTVO ESSENSKIH ŽIDOV

ESSEN, 26. nov. »National Zeitung« piše, da znaša premoženje essenskih Židov po njihovi lastni napovedi po odbitku dolgov 68.848.779 nemških mark. Samo posest hiš in zemljišč znaša 22.474.328 mark. Ker živi sedaj v Essenu okoli 3000 Židov z otroki vred, odpade na vsakega 22.916 mark premoženja (čez 330.000 dinarjev).

DEMONSTRACIJE V JUŽNI AFRIKI.

JOHANNESBURG, 26. nov. Pri neki fašistični protižidovski manifestaciji v Južni Afriki je bilo več ljudi ranjenih. Policija je morala uporabljati solzne pline.

KONFERENCA V LIMU.

WASHINGTON, 26. nov. Cordell Hull je govoril o panameriški konferenci v Limi. Dejal je, da bo ta konferenca, ki se je bo udeležilo 21 ameriških republik, najvažnejša v zgodovini Amerike.

STAROSTNO ZAVAROVANJE V ANGLIJI

LONDON, 26. nov. V parlamentu je bil odklonjen načrt za starostno zavarovanje delavcev. Sedaj plačuje Anglija že 95 milijonov funtov za starostne pokojnine, po novem načrtu pa bi morala priložiti še 40 do 50 milijonov. Zaradi prevelikih stroškov so predlog odbili.

Volivno gibanje

2001 kandidat. Na vseh treh listah kandidira 2001 kandidat ter trije nosilci list. Na listi dr. Mačka je 1013 kandidatov, na listi dr. Stojadinovića 746 in na listi Ljotića 242.

Dr. Kukovčev volivni sestanek v ponedeljek zvečer ob pol osmih v Gornjinskih dvorani je uradno dovoljen.

Radovljica. Krajevna zborovanja slovenske Združene opozicije so bila v sredo v Kranjski gori in Mojstrani, v četrtek v Otočah in Radovljici, v petek pa na Češnjici in v Srednji vasi v Bohinju. Na vseh je govoril dr. Miha Potočnik z Jeseenic, na prvih dveh pa tudi dr. Joža Vilfan. Povsod sta bila navzoča kandidat dr. Stanovnik in namestnik župan Perko. Nadaljnja zborovanja v radovljiškem okraju bodo: v soboto na Hrušici in Jeseenicah, v nedeljo na Koprivniku in Bohinjski Beli, v Gorjah, na Bledu, v ponedeljek v Nomenju in Bohinjski Bistrici, v torek v Begunjah in Zirovnici, v sredo v Starih Fužinah in v Polju, v četrtek ob 11. dop. pri Hermanu na Jeseenicah, ob 3. na Javorniku pri Končiču in istočasno na Kor. Beli pri Rozmanu.

Shod Ljotičevega zbora bo v nedeljo ob 10. uri dopoldne v Narodnem domu v Mariboru.

V Rušah je bila v sredo volivna konferenca slovenske Združene opozicije. Govoril je namestnik kandidata za Maribor, desni breg, g. L. Novak. Nadaljnje konference slovenske Združene opozicije v okraju Maribor, desni breg, so prijavljene za ponedeljek v Pobrežju in v Rušah, a za torek v Novi vasi. Govorila bosta kandidat A. Čanžek in namestnik L. Novak.

Deseti kandidat v Banjaluki je bivši poslanec JNS dr. Mirko Došen.

Borza. Curih, 26. novembra. Devizne cene: Beograd 10, Paris 11.405, London 20.38, New York 439.375, Milano 23.125, Berlin 175.87, Praga 15.05.

Poljski strah pred Veliko Nemčijo

Dramatični dogodki zadnjega časa so močno razburili tudi Poljake, zlasti od trenutka naprej, ko so štiri evropske velesile začele odločevati o evropskih stvarih. Na Poljskem se pojavljata istočasno dve tendenci: upanje, da revizija meja v poljsko korist še ni končana, in pa strah, da bi v doglednem času ne prišla revizija na poljski račun. Pojavljajo se vprašanja in dvomi, ali je dosedanje sodelovanje z Nemčijo prineslo Poljski korist in ali ni za bodočnost to sodelovanje resno nevarno.

Znani poljski publicist Benedikt Elmer se razpisuje v varšavskem »Robotniku« o nemški in poljski politiki v srednji Evropi. Kam je usmerjena politika Nemčije v srednji in vzhodni Evropi, je mogoče opazovati že dalj časa, in spričo te smeri ne preseneča niti pripojitev Avstrije, niti zadnji dogodki v Čehoslovaški. Presečen je le oster in nagel nemški tempo, kakor tudi slabost Pariza in Londona. »Ne ljubimo ostrih izrazov«, piše poljski publicist, »na naslov zapadnih velesil, ki vendar ne moreta oditi iz kontinentalne politike na otok srečnih ljudi, in prepustiti francoski in angleški javnosti prvo pravico, da oceni svojo taktiko, ki je kapitulirala pred grožnjo. Moramo pa odkrito reči, da pomanjkanje odločnosti pri francoski in angleški vladi olajšuje nadaljnje napredovanje vsenemškega gibanja v Evropi, in to v srednji in vzhodni Evropi, obenem pa otežuje delovanje vseh neodvisnih političnih in javnih činitelj, razumevaločih nevarnost nemške hegemonije in odločenih k odporu.«

B. Elmer pravi, da zdaj ni trenutek za razmišljanje o tem, kakšno politiko je vodila Poljska. Za to kritiko je še dovolj časa in ta ocena še pride, ko bo mogoče v luči dejstev in dovršenih sprememb ugotoviti, kakšna je bilanca poljske zunanje politike z zreljšča poljskih življenjskih interesov. Obstajajo dejstva, o katerih je nemogoče molčati, čeprav je znano, da na Poljskem ni nič težjega kakor govoriti javnosti na odkrit, neodvisen način. Zato je potrebno, formulirati natančno zbiranje poljske javnosti v najprevidnejši obliki, čeprav je morda ali prevelika publicistična vzdržljivost — po mnenju B. Elmerja — s stališča poljskih javnih interesov škodljiva.

Poleg Čehoslovaške se odločuje danes tudi o usodi cele srednje Evrope, za njo pa vzhodne Evrope. Skrb za vzhodno Evropo je največja poljska skrb, čeprav se še ne more reči, da bosta zapadni velesili prepustili vso Evropo vzhodno od Rena, da jo zasenči nemški meč.

Kako bo s Poljsko, ko bo imela ob sebi vedno večjega in močnejšega sosedu? Ne smemo dopustiti, pravi poljski publicist, da bi se dogodki razvijali tako, da prej ali slej pride Poljska v odvisnost od Nemčije.

Društvo »Fruška gora« se zanimala za Slovenijo

Mariborski kolodvorski restavrator g. Alojz Majcen, ki se živo zanima za razvoj tujskega prometa, je dobil te dni od tujskoprometnega društva »Fruška gora« iz Novega Sada dopis, v katerem sporoča, da se 7000 članov tega društva zanima za lepote Slovenije. Zato bo »Fruška gora« prihodnje leto pričela s sistematsko propagando za slovenske letoviške in tujsko-prometne kraje. To tujskoprometno društvo bo izdalo posebno knjižico s popisom vseh slovenskih krajev in tujskoprometnih ustanov. Prihodnje leto bo »Fruška gora« organizirala večje število izletov v Slovenijo, zlasti pa v mariborsko okolico, Slovenske gorice pohorsko okrožje in na Kočevsko.

n. Občinska seja pod milim nebom. V Veliki Kikindi je mestna občina nad vse svečano in nevsakdanje proslavila 20-letnico osvobodjenja. Po cerkvenih svečanostih je bila pred mestnim domom pod vedrim nebom svečana seja tamkajšnjega mestnega sveta, kateri so prisostvovali skoraj vsi meščani, zlasti pa veliko število narodnih predstavnikov. Občinska seja se je razvila v spontano manifestacijo.

Novice

V stiski za zemljo

KAKO IZ »MRTVE ZEMLJE« NAPRAVITI PLODNE NJIVE IN TRAVNIKE. — NA DRAVSKEM POLJU BI SE LAHKO PRIDOBIL NAJMANJ 20.000 ha PLODNE ZEMLJE.

Skoro vse vasi Dravskega in Ptujkega polja, zlasti še one ob Dravi in raznih drugih rekah ter potokih, imajo tako zvalje »gmajne«, ki so last občine ali »so-sečke«. Gmajne pa niso nič drugega, kakor obširni in prostrani kosi zemljišča, ki je zaradi svoje obvodne lege zamočvirjeno ter zato neprimerno za poljedelstvo. Tako služijo gmajne samo kot velikanski občinski pašniki za živino iz vasi in so pravi paradiz za žabe in komarje. Toda tudi trava in seno (kjer ga sploh kaj pripravijo) je izredno slabe kakovosti, ker se nihče ne briga za gnojenje tal itd., oziroma za setev boljših travnih vrst. Če se ne oziramo na borno pašo, ki jo najde tam del vaške živine, je vsa ta zemlja »mrtva« in popolnoma neproduktivna. Treba pa je vedeti, da predstavljajo te gmajne večinoma visok odstotek vse površine vsake posamezne občine, zlasti v občinah ob Dravi med Mariborom in Ptujem in posebno še v širši ptujski okolici, kjer vlada na splošno velika stiska za zemljo, katere že občutno primanjkuje, ker so kraji izredno gosto naseljeni, industrije pa je le malo.

Tako se samo ob sebi poraja vprašanje, ali bi ne bilo bolje, da se te gmajne izsušijo in spremenijo v polja, kajti zemlja je tam skoro vsepovsod izredno rodovitna. Na ta način bi pridobilo slovensko gospodarstvo samo na Dravskem polju najmanj 20.000 ha nove, izredno rodovite zemlje, ki bi predstavljala vsaj desetkrat večjo vrednost, kakor pa sedaj kot divja, neproduktivna gmajna. Na tem 20.000 hektarjih (kar je še zelo nizko ce-

njeno), bi se moglo naseliti kakih 4000—5000 družin, ki bi na ta način prišle do svoje zemlje, splošna stiska za zemljo, ki je v teh predelih vedno bolj občutna, pa bi bila znatno olajšana. Pomagano pa bo s tem vsemu slovenskemu gospodarstvu, kajti Slovenija je agrarno pasivna pokrajina, dočim bi se s tako ekonomsko izrabo tal osamosvojila od tujega uvoza, ki požre mnogo slovenskega denarja.

Vprašanje je, zakaj se pri nas v tem vprašanju nič ne ukrene, kajti mi potrebujemo zemljo vsaj tako nujno kot Nemci ali Italijani. Načrtov za kultiviranje in izsušitev naših gmajn je sicer že mnogo in ljudje se važnosti tega vprašanja prav dobro zavedajo. Manjka pa enega — denarja! Ni kreditov za izsuševanje, kajti ta reč zahteva velikih javnih del, reguliranje rek in potokov, kopanje odtočnih jarkov, preoravanje s traktorji itd. Občine tega ne zmorejo. Na pomoč bi morala država in tudi banovina. V Nemčiji ali v Italiji je ta reč lažja, tam imajo »delovno službo«, delavske čete, ki vršijo to delo, ne da bi zahtevale in prejemale kako drugo plačo razen oskrbe. Pri nas te »delovne službe« ni in se tudi ne mislimo tukaj zavzemati zanjo, vendar bomo morali tudi brez tega kaj kmalu začeti z delom, da se ta »mrtva zemlja« izpremeni v živo, rodovito polje, na katerem bo našel slovenski človek svojo eksistenco. Mnogi, ki morajo zdaj v tujino, bi mogli ostati doma, če bi naredile naše »gmajne« prostor njivam in suhim, sočnim travnikom, če bi se izpremenile iz »mrtvih kapitalov« v žive in produktivne.

Klic iz Apačke kotline

REGULACIJA MURE IN PLITVICE. — LJUDSTVU, KI JE V STISKI, JE TREBA POMAGATI.

»Večernik« je pred kratkim objavil članek, ki v splošnem prikazuje gospodarski, kulturni in narodnostni položaj Apačke kotline, ki je naše najskrajnejše obmejno ozemlje, kateremu je treba posvetiti največjo pažnjo.

V Apački kotlini je treba v prvi vrsti posvetiti skrb za izboljšanje gospodarskega položaja in za odstranitev ovir, ki so bile v povojnih letih največja težava, da se ta del naše severne meje ni povsem kulturno dvignil in narodnostno utrdil. Letos spomladni je Apačko kotlino zadela katastrofalna poplava Mure, ki je preplavila najrodovitnejše dele gornje Apačke kotline. Krasna žitna polja, travniki in vrtovi so se na mah spremenili v blatno jezero, ki je zajelo tudi obmurska naselja. Voda je uničila glavno upanje obmejnega prebivalstva. Odnasala je imetje, rušila poslopja in zahtevala tudi nekaj človeških žrtev. Mnoge revne družine so sedaj pred zimo brez zadostnega živeža. Strah pred ponovnimi poplavami je velik. Obmejno prebivalstvo upravičeno želi, da se posveti regulaciji reke Mure večja pažnja. Deroča voda stalno izpodjeda obrežno zemljo, ki jo ruši v strugo reke. V zadnjih letih je voda porušila v reko celo večje parcele obmurskih travnikov in njiv. Regulaciji tega dela struge se je doslej posvečalo premalo pažnje in so le začasno zavarovali najbolj ogrožene predele z zasipavanjem in polaganjem vezanega vejčja. Najbolj umestno bi bilo, da se zgradi vzdolž najbolj ogroženega dela struge obrežni varovalni zid, ki bi se naj na nižjih obrežnih predelih, kjer voda prestopa bregove, primerno visoko dvignil, da zadrži vodo pred prestopom bregov. S tem bi se dalo trajno zavarovati celo Apačko polje pred novimi katastrofami. Upamo, da se bo v bodoče v tem oziru kaj več ukrenilo, ker

je bil za regulacijo Mure v Veržuju izvoljen poseben odbor, ki bo obnovil akcijo za regulacijo Mure. Druga pereča potreba Apačke kotline je regulacija potoka Plitvice, ki izvira v vasi Grabah in namaka spodnji del Apačke kotline. Ta potok prestopa že ob manjšem deževju bregove in preplavlja velike predele polja, ker teče v vijugah, radi česar se voda ne more dovolj hitro odtekat. Ob večjem deževju se ta potok spremeni v pravo jezero. Mnogokrat je ustavljen radi previsoko stoječe vode celo promet na banovinski cesti Ščavnica—Apače. Tok Plitvice je treba uravnati in razširiti, da bi se voda lahko dovolj hitro odtekala. Tukaj je nujno potrebno, da se podkrepí akcija občine Apače s potrebno podporo banovine, da se prizadete posestnike obvaruje pred nadaljnjo škodo po poplavih.

Mali »Ta-Ta« na Jesenicah

Vsem je še v spominu borba, ki so jo vodili naši trgovski krogi proti veleblagovnicam, kakršna je »Tata«. Velike mere je zavzela borba zlasti v Beogradu, pa tudi drugod. Nekaj sličnega kakor je »Tata«, se obeta v kratkem na Jesenicah. Z novim letom odpre svoj veliki konzum Kranjska industrijska družba. Poslopje, delo po načrtu arhitekta Severja iz Ljubljane, stoji na Cankarjevi cesti, sredi tovarne in je precej veliko. Pred meseci je izgledalo, da s tem konsumom ne bo nič, ker so se mu protivili trgovski krogi, kar je tudi umljivo. Jeseniška trgovina zavisi predvsem od kupne moči delavstva. Železničarji imajo itak svojo nabavljajo zadržko, drugega jeseniškega »meščanstva« pa ni dosti. Razen privatnih trgovin obstojita še dva delavska konzuma z več prodajalnami. Če bo zdaj tovarna odprla svojega, bo vsem skupaj v hudo

LIKER BONBONI

konkurenco. Vodstvo KID izjavlja, da bo skrbelo za pocenitev živil. Jesenice so res eden najdražjih krajev. Poleti bližina Bleda, Kranjske Gore in drugih letovišč zelo vpliva na cene, v ostalem pa mnogi menijo, da so Jesenice zlata jama tudi za delavstvo. Mnogo je bilo že prizadevanja, da bi prišle v prvi draginski razred. Od tega bi imeli prvenstveno korist uradniki in sezonski delavci-stavbinci, ki po pogodbah dosežejo večjo plačo. Na Jesenicah res ni nikogar, ki bi draginjo omejeval. KID je že imela svoj konzum, tako zvano »Kašto«, ki so jo pa sedanj lastniki odpravili, češ da trgovina ne spada v železarno, kar je tudi res. Zdal hočejo očitno delati tudi s trgovino dobičke. In moč nad delavstvom se bo še bolj povečala. Po dogodkih zadnjih let sodimo, da je omejitev draginje le drugovrsten povod za konzum. Bomo videli! Ustanovitve konzuma se malo ujema z izjavo vodstva KID, da mu je na srečo predvsem prospeh vsega kraja.

Vodovod v Košakih in Počehovi

Dočim je bil del Košakov že preskrbljen z zdravim pitno vodo, so prebivalci Počehove to občutno pogrešali. Niso bili redki slučaji, ko so ljudje oboleli zaradi nezdrave pitne vode. Zato se je košaška občinska uprava odločila napeljati vodovod tudi v Počehovo. Pretekli teden so pričeli z deli. Podaljšali so vodovodno cev z glavne ceste v Košakih v Počehovo in napeljali vodovod tudi v stranske ulice. Na Aleksandrovi cesti v Počehovi so napeljali 200 metrov glavne vodovodne cevi, v stransko ulico v Počehovi pa 150 metrov cevi, tako da bo sedaj omogočeno vsem hišnim posestnikom ob glavni in stranski ulici v Košakih in Počehovi napeljati v svoje hiše vodovod. Kako velika je bila potreba po vodovodu v Počehovi kaže dejstvo, da so tamkajšnji hišni posestniki sami prispevali k napeljavi glavne vodovodne cevi. Stroški napeljave, ki jih je imela košaška občina, znašajo okoli 36.000 din. Vodovodna dela izvršuje mestni vodovod. Dela v Počehovi bodo prihodnji teden končana, nakar bodo hišni posestniki pričeli z napeljavo vodovoda v hiše.

Razsvetljava na postaji Rače

Železniška postaja Rače-Fram spada med prometnejše kolodvore v širši mariborski okolici, razsvetljena pa je, razen pred vhodom v čakalnico, še vedno s petrolejkami, kakor kje v kaki zakotni gorski vasi. Ker petrolejke ne dajejo skoraj nobene svetlobe, je na postaji taka tema, da se le čudimo, da še ni bilo nesreč. Ker so naprave za električno razsvetljava baje že davno napravljene, bi bilo pač treba, da bi se končno namestile tudi luči. Ali pa naj čakamo na kako nesrečo?

»Ali veste za gotovo, gospod učitelj, da garci vas bolj bolijo, kakor mene?«
»Seveda, dragi moj!«
»No, potem mi jih pa dajte še šest!«

Potreben odgovor

Pod tem naslovom je prinesla celjska »Nova doba« nad stolpec dolg »odgovor« na »Večernikovo« poročilo o koncertu CPD. Že v načelu je gledanje piscev tega »odgovora« napačno, ker kritiki — kolikor se pač morejo imenovati vtisi s koncerta kritika — ni do tega, da kakšno stvar »neugodno« ali »ugodno« oceni, posebno pa še ne »tendenciozno«. Tudi ne sme biti namen ocenjevalca naštetih in bog ne daj prezreti koga izmed jubilarov, odlikovancev, vencev, kolajin, slavnostnih govornikov in govorov. Gre vendar za mnogo več kot za parado, gre za pesem. Tudi je zgrešeno mnenje, da mora biti ocenjevalec »previdejši«, kadar gre za našo pesem in naše društvo. Baš nasprotno: Kar je našega in posebno še, kar opravlja v narodnostnem pogledu danes večjo nalogo, mora biti še boljše, kakor sicer in podvrženo še strožjemu nčesu.

Druga stvar pa je nejasnost v pojnih. Samo pristransko gledanje more obrniti besedo »romantičnost« v literarno-zgodovinski pojem. Vsak solar ve, da poznamo še drugo »romantičnost«, tisto nesodobno, sladko in prazno romantičnost od današnjih trenj obrnjenih ljudi, zagledanih v nesvarnost. Baš tako je z besedi »staro«. Ni staro le tisto, kar spada po desetletjih v muzej, temveč je staro v res slabem pomenu besede tisto, kar je napisano danes in še v muzej ne spada. — Vendar se vse te ugotovitve ne morejo šablonsko nanašati na ves program koncerta CPD — da ne bo spet napačne razlage! To so ugotovitve na »odgovor«.

Čudim se le, kako je moglo moje poročilo vzbuditi tako zamero. Morda zato, ker je pri nas nelepa navada, do nebes povzdigovati vse, kar si »upa« na oder?

—g—

Samo do ponedeljka opoldne je še čas

za inserate, ki jih bomo objavili
v številki 1. decembra.

UPRAVA VECERNIKA

o. Upokojitev ravnatelja kranjske gimnazije. Te dni je nastopil zaslužni pokoj ravnatelj gimnazije v Kranju g. dr. Simon Dolar. Ravnatelja bo nadomestil prof. Kinet.

o. Osebnosti. Za banovinskega uradniškega pripravnika pri bolnišnici v Murski Soboti je postavljen dr. Stanislav Lajevce, zdravnik od Device Marije v Polju; za upravno pisar. urad. pripravnika pri okrajnem načelstvu v Slovenjgradu je postavljen Maks Planinc.

o. Slinavka v laškem okraju. Nevarnost slinavke in parkljevke je v laškem okraju odstranjena. Zato bodo sejmí spet dovoljeni.

o. Jesenice. V tukajšnji klavnicí so ugotovili parkljevko in so izdane odredbe, da se čimprej zatre. Na mestnih mejah polagajo slamo in z desinfekcijsko tekočino prepojene vreče. Gledati je treba na to, da se živinska epidemija čimprej zaduši in da se obvaruje naša kmetijska okolica, ki ima enega glavnih virov v živinoreji.

p. Občni zbor Vinarske zadruga v Ptuj. Včeraj je bil ustanovni občni zbor Vinarske zadruga v Ptuj, na katerem je prisostvovalo okrog 100 članov. Soglasno so sprejeli zadruga pravila in izvolili upravni in nadzorni odbor. Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen g. Grobljer Franc, župnik iz Sv. Barbare v Haložah, za predsednika nadzornega odbora pa ravnatelj Kmetijske posojilnice v Ptuj g. Vidmar Franc.

p. Velik požar v Rošnji pri St. Janžu na Dravskem polju je upropastil 5 družin. Ogenj je izbruhnil v poslopju Selinška Franca, v katerem stanujeta najemnika Potočnik Gašper in Gorinšek Franc.

Potočnik Matilda je za prekuhanje perila močno podkurila svojo peč. Skozi star in slab dimnik so uhajale iskricice v ličje, naloženo ob dimniku, ki se je zaradi tega vnelo. Plamen je kmalu zajel celo poslopje. Z iskrami, ki jih je zanašal veter, sta se užgala še dva doma, Kacev in Golobov. Prizadetim družinam niso samo upepeljeni domovi, ampak tudi pridelki, pohištvo, obleka in orodje. Skupna škoda znaša okrog 100.000 din.

p. Z motorja je padel. Tajnič Karel, 35letni posestnik in trgovec iz Braslovce se je večeraj proti večeru vračal s kramarskega sejma iz Ptuja. Na ostrem ovinku pri Sp. Hajdini ga je izpodneslo. Nezvestnega so prepeljali v tuk. bolnišnico.

p. Razparal mu je trebuh. Lampret Janez, 24letni pos. sin iz Stoperc, se je vračal v noči domov. Na cesti ga je napadel neznan moški in mu je z nožem razparal trebuh. Poškodbe so smrtno nevarne.

p. Voz drv se je zvrnil na Kozela Franca iz Dolane pod Ptujsko goro.

n 81-letni ženin. V Petrogradu je zbudila splošno pozornost poroka 81-letnega starčka Toša Despotova, ki je opirajoč se na palice stopal ob strani precej mlajše neveste. Ko sta »mlada« zakonca prišla domov, so ženinovi sorodniki ženo enostavno spodili.

o. Tatvina volov. Na Tolstem vrhu pri Guštanju so neznan tatovi ukradli posestniku Francu Lipovniku par volov, vrednih 4000 dinarjev. Po dosedanjih ugotovitvah so voli izginili preko meje.

n Svinjerejsko zadrugo so si ustanovili kmetje vasi Černe bilzu Vinkovcev. V zadrugo so se včlanili vsi vaščani.

Maribor

Modernizacija poštnega prevoza

Tujskoprometna zveza (Putnik) v Mariboru je že v preteklem letu na pristojnih mestih intervenirala, da bi se motorizirala prevoz in dostava pošte v Mariboru. Sedanji način prevažanja pošte s konjsko vprego je ne-le nesodoben, temveč tudi zamuden in ovira s tem potrebno ekspektivnost v našem trgovskem in gospodarskem življenju. Za naše mesto, ki velja kot ena najvažnejših in najbolj eksponiranih tujskoprometnih in gospodarskih postojank v naši državi, predstavlja to vprašanje brezdvomno tudi prestižno vprašanje za našo državo. Kot najbolj pomembna vstopna točka naše države za mednarodni tranzitni in tudi za mednarodni turistični promet, daje Maribor tujcu pogosto prvi vtis o razmerah v naši državi. V inozemstvu je tudi v mnogo manjših mestih poštni prevoz že davno motoriziran in če vidijo tujci pri nas še vedno staro konjsko vprego, si ne bodo ustvarili najboljšega mnenja o napredku naše države. Razen tega se mora vpoštevati pač tudi okolnost, da se razvija Maribor iz leta v leto v pomembnejši gospodarski center in s tem razvojem postaja tudi poštna služba.

ba važnejša in obsežnejša, obenem pa tudi za poštno upravo rentabilnejša. Zato bi bilo pričakovati, da se temu primerno tudi poštna služba izpopolnjuje. — Pred meseci se je razširila vest, da je poštna uprava že odobrila uvedbo motoriziranega poštnega prevoza v Mariboru, kar je med prizadetimi krogi vzbudilo veliko zadovoljstvo. Tem hujše je bilo razočaranje, ko se je pred kratkim zvedelo, da je poštna uprava ta sklep baje zopet preklcala in vprašanje motoriziranja poštnega prevoza v Mariboru preložila na poznejši čas. Za prihodnje proračunsko leto je baje zopet razpisan prevoz pošte s konjsko vprego. Zato sta Združenje trgovcev in Tujskoprometna zveza »Putnik« v Mariboru skupno z drugimi gospodarskimi krogi sedaj ponovno podvzela akcijo, da se to važno vprašanje vendar še v prihodnjem proračunskem letu ugodno reši. Prepričani smo, da bo poštna uprava za to gospodarsko in prestižno potrebo Maribora pokazala pravilno razumevanje in da bo v najkrajšem času omogočila prevoz in dostavo pošte v Mariboru z motornimi vozili.

Prvenstvena tekma

27. XI. 1938

Ob 14.15 SK Železničar : ISSK Maribor

Ob 12.30 predtekma rezervnih moštov

STADION ŽELEZNIČARJA

Pri vsakem vremenu.

Srbska umetnost po svetovni vojni

Sinoči je predaval na Ljudski univerzi univ. profesor dr. Fran Mesesnel iz Ljubljane o razvoju srbske umetnosti po svetovni vojni. V kratkem, okoli pol ure trajajočem predavanju, ki je bilo ilustrirano s skriptičnimi slikami, je g. predavatelj najprej orisal srednjeveško srbsko umetnost, ki je nastala in se razvijala pod bizantinskim vplivom. Stare srbske freske so kakor bizantinske tipizirane, ploskovite in brez individualnih potez predstavljenih likov. Pod turškim gospostvom se srbska umetnost stoletja dolgo ni mogla začeti samostojno razvijati; šele z osvoboditvijo srbskega naroda v svetovni vojni se je začela sproščevati tvorna sila srbskega naroda.

Po svetovni vojni je postal Beograd tudi umetniško središče srbskega naroda. V zadnjih dvajsetih letih se je v Srbiji razvilo močno in plodno ustvarjanje v likovni umetnosti, vsa bogata umetniška produkcija pa je publicistično še prav malo obdelana. Srbska umetnost se je začela razvijati izključno pod francoskim vplivom; nemški vpliv je neznamenit, čeprav so nekateri srbski slikarji v 19. stoletju študirali v Monakovem, kjer so prišli v stik tudi s starejšo slovensko slikarsko generacijo Jakopičem, Veselom in Jamo.

Ker je moderno srbsko slikarstvo —

kakor tudi srbska meščanska družba — brez sleherne močnejše tradicije, je njegovo ustvarjanje zelo mnogolično. Umetniki, ki so se šolali v tujini, so tem lažje podlegali tujim vplivom in ustvarjali dela, ki niso bila z organskim razvojem v zvezi, temveč so bila odsev vsakokratnih umetniških struj, ki so tedaj obvladovala zapadno Evropo. Zato se vsi srbski umetniki med seboj močno razlikujejo tako po tehniki dela, kakor po motiviki. Med njimi je le malo skupnih potez. Mnogi upodabljajoči umetniki pa so v poznejših letih, ko so se osvobodili tujih vplivov, začeli iskati svoj lasten izraz, ki bi odgovarjal tudi narodovi duševnosti. Kakor je bila srbska srednjeveška likovna umetnost tuja tvorba in ni v ničemer odgovarjala mentaliteti srbskega naroda, ter je morala kmalu zaradi nezakorenjenosti v narodu usahnuti, tako se je moderna srbska umetnost začela odklanjati od neplodnega internacionalizma ter iskati korenine v narodu v težnji, da bi postala resnična narodna umetnost, ki bo izražala narodno življenje, narodne težnje, narodovo dušo in narodovo usodo.

m. Himen. Hišni posestnik na Pobrežju g. Joško Kocbek se je v četrtek poročil z gospo Marijo Sneš, hišno posetnico v Mariboru, Radvanjska cesta 10.

Kultura

Gledališko sodelovanje med Slovani

Ob priliki lanske vprizoritve Kreftovih »Malomeščanov« v Pragi, ki jih je režiral avtor sam, je bila sprožena koristna misel o gledališkem sodelovanju med Čehi in Slovenci. Isto misel je izrazil pretekli teden v Zagrebu režiser praškega Mestnega gledališča Gabriel Hart, ki je dejal med drugim čisto določno: »Ali ne bi bilo mogoče, da bi ansambli iz Beograda, Zagreba in Ljubljane gostovali v Pragi, a istočasno bi praška drama vrnila obisk v Jugoslavijo? Ali ne bi bilo dalje mogoče organizirati zamenjavo jugoslovanskih in češkoslovaških režiserjev. Občinstvo bi oboje prav gotovo sprejelo s simpatijami.«

Podobne misli smo slišali tudi drugod in ob drugih prilikah, toda ostale so žal vedno le misli; uresničil se je komaj neznamen drobec. In vendar bi bilo tako sodelovanje, zlasti z gostovanji celih ansamblov slovenskih gledališč, nedvomno plodonosno in koristno za medsebojno spoznanje, ocenjevanje in mnoge nove ponudbe. Prepričani smo, da bi se dalo ob dobri volji rešiti ugodno tudi gnotno vprašanje teh gostovanj. Ako so mogli gostovati v teh zadnjih dvajsetih letih v Jugoslaviji nemški, židovski (Habima),

francoski in drugi ansambli, bi mogli še lažje in z večjim uspehom slovanski. Isto velja za gostovanje jugoslovanskih ansamblov v drugih slovenskih državah.

Toda najprej bi morali poskrbeti pri nas v Jugoslaviji, za to, da bi se doseglo sodelovanje med srbskimi, hrvaškimi in slovenskimi ansambli. V vseh dvajsetih letih še nismo n. pr. v Mariboru imeli priložnosti, videti gostovanja kakega ansambla iz Beograda, Zagreba in celo ne iz Ljubljane (razen nekaj izjem opere). Vsa že tolikokrat napovedovana gostovanja Ljubljancev v Mariboru in Mariborčanov v Ljubljani so padla v vodo. Ali so tu res krive samo finančne bojazni? Zdi se, da je še mnogo več krivde v premajhni dobri volji in v medsebojnem podcenjevanju. Ako more ljubljanska drama v Mursko Sobotu, bi pač mogla še prej v Maribor, in ako ni skupini Mariborčanov predaleč v Kamnik, bi ji bilo še manj daleč v Ljubljano!

In vendar bo treba enkrat razbiti to škodljivo izolacijo in medsebojno podcenjevanje! Treba bo pričeti izmenjavo. Začetek pa mora biti najprej zblizanje med Ljubljano in Mariborom, potem zblizanje z medsebojnimi gostovanji sloven-

skih in srbskih ter hrvaških ansamblov, nazadnje pa z gostovanji jugoslovanskih, bolgarskih, čeških in slovaških ansamblov. Na Poljake, in še manj na Ruse, ni še mogoče misliti. Med ansambli teh treh slovanskih držav in njihovih narodov pa bi se stiki z dobro voljo kmalu dosegli. S tem bi se dvignilo medsebojno spoznavanje in vzbudilo bi se novo zanimanje za slovansko gledališče in za gledališče sploh. Ako v tem oziru ne morejo ali nočejo dati iniciative gledališka vodstva sama, dasi bi bila za to prva poklicana, naj jo dajo vsaj igralci in režiserji sami.

-r.

k Dar italijanske vlade ljubljanski univerzi. Italijanska vlada je podarila ljubljanski univerzi 434 italijanskih leposlovnih in znanstvenih del v 800 zvezkih. Zbirka, ki jo je pripeljal v Ljubljano profesor slavistike na univerzi v Benetkah dr. E. Gasparini, obsega vse glavne italijanske klasike od Danteja, Ariosta, Boccaccija, Goldonija, Leopardija in Manzoni do D'Annunzija. Med znanstvenimi knjigami pa so filozofska in kulturno-zgodovinska dela Croceja, Gentilija, Papinija, arheologa Venturinija itd. Ostalo so pravna, tehnična in druga znanstvena dela.

k Novo delo slovenskega znanstvenika. Pod okriljem mednarodne zveze aka-

demij v Bruslju je izšla te dni v Zagrebu prva knjiga »Antičnih napisov v Jugoslaviji«, ki nosi naslov »Noricum in Pannonia Superior«. Delo, ki sta ga napisala univ. profesor dr. Balduin Saria iz Ljubljane in univ. prof. dr. V. Hoffiller iz Zagreba v nemškem jeziku, obsega antične napise v Sloveniji in Hrvaški, izdano je v leksikalnem formatu na 279 straneh in opremljeno z mnogimi slikami.

k Zagrebški pevski zbor v Angliji. Te dni je priredil zagrebški pevski zbor »Mladost Balkan«, ki je nastopil tudi že v Mariboru, pevsko turnejo po Angliji in dosegel po sodbi angleške kritike lep uspeh.

k Sachs zapuščja Brno. Večletni ravnatelj opere v Brnu Milan Sachs zapuščja, kakor poročajo češki listi, svoje mesto in odide na dirigentsko turnejo po Jugoslaviji.

k Dva nova češka romana. V založbi Fr. Borový v Pragi sta izšla dva nova reška romana: Karla Poláčka (Vyprodáno) (Razprodano) in Václava Rezáčka »Slepá ulička« (Slepa ulica).

k Genealogija človeškega rodu. Znan. poljski učenjak, anatom in antropolog dr. Edward Loth je izdal v Varšavi obširno delo o razvoju človeškega rodu v preteklosti, sedanjosti in bodočnosti. Delo je vzbudilo po vsem znanstvenem svetu veliko pozornost.

Nova tržnica v Studencih

V zvezi z ureditvijo trga pred Jožefovo cerkvijo v Studencih bodo zgradili tam tudi novo tržnico in tako dali mariborski mestni občini dober zgled. Občina je na cerkvenem prostoru zgradila nov samostanski hlev, ki bo prihodnji teden dovršen. Nato bodo stari hlev porušili in pričeli s planiranjem trga. Prostor bodo popolnoma izravnali. Čim bodo ta dela končana, bo občina pričela z graditvijo moderne tržnice, česar se studenške gospodinjice že zelo veselijo. Zanimivo bo vsekakor, da bo okoliška občina imela prej moderno zgrajeno tržnico ko Maribor.

V MARIBORU JE ZMANJKALO BENCINA

Kljub temu da se je bencinski kartel obvezal, da bo oskrboval vso državo z zadostnimi količinami bencina, ko je do bil 50 odst. znižanje carine, je zmanjkalo pred kratkim bencina v Ljubljani, danes pa ga je zmanjkalo tudi pri nas. Kakor smo že pisali, je treba temu iskati vzrok v trenju med bencinskimi karteli in trgovci.

m. Iz banovinske službe. Premeščen je dnevičar in banovinski služitelj Franc Stopanik iz banovinske bolnišnice v Mariboru k banovinski bolnišnici v Murski Soboti. Upokojena je učiteljica na dekliškem zavodu »Vesna« v Mariboru Nada Grošelj-Fabjan.

m. Umrlj so v Mariboru 9-letni zidarjev sin Stanko Herkevič, 63-letna dninarjeva žena Marija Dajčman, 69-letna gospodinja Terezija Kehl, 63-letna železničarjeva žena Antonija Dolenc in 78-letna zasebnica Katarina Peršuh.

Ode'e - koce

kupite najceneje. Oglejte si izložbe pri „OBNOVA“ F. NOVAK Maribor, Jurčičeva 6

m. Poroke v Mariboru. Zadnje dni so se v Mariboru poročili Kovač Zdravko učitelj, in Kac Antonija, posestniška hči; Pestiček Rudolf, trgovec, in Lebarič Helena, gostilničarka; Sirk David, mizar, in Košuta Angela, zasebnica; Stevanec Alojz, posestnik, in Gumilar Terezija, posestniška hči; Golob Rudolf, želarski sin, in Čeh Terezija, želarska hči; Rotar Peter, posestniški sin, in Jožefa Osvald, posestniška hči; Kop Ivan, delavec, in Smovnik Marija, kuharica; Drozg Jožef, posestnik, in Gerin Ana, posestniška hči; Feljko Jožef, jetniški paznik, in Habjanič Roza, natakarka; Fekne Franc, tovarniški ključavničar, in Lamperger Amalija, tkalka; Čuček Ferdinand, kazniški paznik, in Dikavčič Štefanija, tovarniška delavka; Jošt Ignac, potnik, in Pungartnik Terezija, postrežnica; Cafuta Anton, predilec, in Cvilak Terezija, gospodinja v Studencih.

m. Mariborski biljardni klub. Radi medmestne tekme Ljubljana-Maribor v Ljubljani, pozivamo gg. Hobacher, Bender, Lepel, Potočan, Strniša, Gajšek, Koser in inž. Najzar, da se zanesljivo udeležijo današnjega sestanka ob 20. v kavarni »Jadrane«.

Brez težav

deluje Darmol. K temu prijetnost pri uporabi: nobenega kuhanja čajev, niti poziranja kroglic in grenkih soli. Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z nepriizkušenimi preparati, temveč uredite svojo prebavo z dobrih odvajalnih sredstvom.

m. Ljudska univerza. V ponedeljek, 28. nov. bo predaval o Mariboru v letu 1918 dr. Anton Dolar. Predavatelj je znan kot odlični poznavalec dogodkov ob prevračanju iz lastnega doživljanja. Maribor je občinstvu se ob dvajsetletnici njegovega obitja, da izve iz prvega vira, kaj je Maribor v usodnem letu 1918 postal avstrijski in jugoslovanski.

m. Vozovnica na Pobrežje. Pobreška občina se rečno bavi z napeljavo vodovoda. Zato je že avgusta naprosila mestni vodovod za načrt, kako si zamenja vodovodno omrežje na Pobrežju in za proračun. O tem vprašanju se bo načelno govorilo tudi na prihodnji občinski seji, ki bo prihodnji teden.

m. Za elektrifikacijo na Tezmem je kredit izčrpan. Včeraj smo poročali o pomanjkljivosti tezenske razsvetljave z željo, da se ti nedostatki odpravijo. Izvedeli pa smo, da je proračun za razširitev elektrifikacije na Tezmem za letos že izčrpan. Za Tezno je bilo letos v proračunu okoli 10.000 dinarjev, kar pa je za takojšnje potrebe mnogo premalo.

m. Okrajni odbor društva Rdečega križa v Mariboru namerava prirediti III. tečaj za prostovoljne bolničarje in bolničarke. Ta tečaj bi trajal 8—12 tednov po 2—3 krat tedensko, vsakokrat po 2 uri. Moški, ki niso vojni obvezniki, prvenstveno pa ženske v starosti od 18—50 let, se vabijo, da se prijavijo za ta tečaj do 1. dec. pismeno ali ustmeno v društveni pisarni na okrajnem načelstvu Maribor, levi breg, soba 43, II. nadst. med 10. in 12. uro.

m. Pomoč češkoslovaškim beguncem. Po zadnjih političnih izprehembah narašča število češkoslovaškim beguncem dan za dnem. Skoraj povsod po svetu je povzel R. križ akcijo, da se tem brezdomcem olajša njihovo žalostno stanje; tembolj je naša dolžnost, da jim s člo-

Kavarna Rotavž

Guljačeva juha
Prvovrstna vina
Udobna kavarna

vekoljubnim delom priskočimo na pomoč. Okrajni odbor društva Rdečega križa v Mariboru bo v ta namen pobiral 3. in 4. dec. po ulicah prostovoljne prispevke. — Apeliramo na vsakogar, da se vsaj tako spomni češkoslovaških bratov.

m. Nov ilustrirani zabavni list v Mariboru. 1. decembra izide prva številka ilustriranega zabavnega lista »Družabnik«, ki bo izhajal dvakrat mesečno. Vsebinsko lista bodo tvorili romani, podlistki, novele, črtice, zanimivi članki, humor in lepe ilustracije iz filmskega in družabnega življenja. List bo izdajal konzorcij, ki ga tvorijo novinarja g. Ivan Grešak in

TELOVADNA AKADEMIA

Sokola Maribor - Matica v SOKOLSKEM DOMU, 30. nov. 1938, ob 20. uri

g. Marijan Fuchs ter publicist g. Hinko Rebolj.

m. Tezno se modernizira. V zadnjem letu se Tezno zelo obnavlja in dobiva že kar mestno lice. Seveda je to pripisovati zasebni podjetnosti, s pomočjo občine pa bi se mogli doseči še mnogo lepši uspehi. Gradbeno gibanje je zelo živahno. Mesar in gostilničar g. Flis je zgradil reprezentativno stavbo, ki je v okras celemu kraju. Več hiš so lepo preuredili in obnovili. Tezno je dobilo več novih trgovin, ki so kar mestno urejene. Med njimi naj omenimo Tezensko oblačilnico

Slavnostni ples

SOKOLSKEM DOMU

Kovačič, ki jo vodi domačin v splošno zadovoljstvo vseh prebivalcev. Nove pridobitve so najbolj veseli delavci in revnejši ljudje, ker je g. Kovačič zelo uviden in nudi vse vrste blaga po tovarniških cenah. Prav je, da je domača podjetnost pravično nagrada. Na Tezmem bodo najbrže dobili tudi kavarno, ki bi bila zaradi večje družabnosti zelo potrebna.

m. S kolesa je padel 18letni Franc Majer iz Počehove ter si zlomil levo nogo. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico.

m. Žile si je prerezal 24letni čevljarški pomočnik Franc L. od Sv. Andraža. Njegovo obupno dejanje so še pravočasno zaznali in mladeniča prepeljali v mariborsko bolnišnico.

m. Barakarji še že selijo. Stanovalci Danjkovih barak se že selijo v nove mestne hiše v Prelogovi ulici. V teh hišah je 80 stanovanj. Nekaj betonskih stropov in stark se preseli v mestno oskrbnišnico, 17 strank pa ima toliko zasluzka, da so si mogli poiskati stanovanja v mestu. Vsak dan se seli iz barak okoli 20 strank in bo

sin Dušan Dokša, ki ni pobegnil, kakor smo včeraj pomotoma poročali.

m. Sleparski nabiralec tečajnikov. Po mestu hodi neznani moški in nabira tečajnike za neki kuharski tečaj. Pri tem zbira tudi prispevke, zlasti pa kuharske knjige. Kdor bi kaj o njem vedel, naj to javi policiji.

m. Sto konjskih podkev ukraden. Tukajšnji policiji je podkovski in kovaški mojster Ivan Raušl iz Pristaniške ulice prijavil, da je neznan vlomilec vdrl na njegovo podstrešje in ukradel 100 konjskih podkev ter ga tako oškodoval za 1200 dinarjev.

m. Pred bolnikom kradel. Pri posestnici Mariji Horvati v Ložanah v Slovenskih goricah je bila šletna hčerka Nežika sama doma. Ležala je v bolniški postelji. Nepričakovano je vstopil neki Franc S. in pred bolnišnico ukradel iz omare dva zlata poročna prstana, srebrno uro in še nekaj drugih stvari.

m. Dva mlada ubežnika. Te dni sta pobegnili z doma 16letni Josip Lešnik z Meljske ceste 32 in njegov 13letni prijatelj Milan Šabeder. Oba sta neznan kam izginila. Za mladima beguncema poizveduje tukajšnja policija.

m. 10.000 dinarjev je pod raznimi pretevezami izvalil neki Zorko K. kot posojilo od trgovskega pomočnika Stanka Černeta iz Maribora. Ker se po preteku nekaj mesecev dolžnik ni zgasil, je oškodovanec zadevo javil policiji.

m. Čigava je ura. Na Glavnem trgu je bila včeraj najdena damska zapestna ura z usnjenim trakom. Lastnica naj se zglaši pri policiji.

m. Črna konja, vpreženega v »zapravljiveča«, so našli včeraj orožniki na Pobrežju okoli 23. ure. Konj je prihajal proti Pobrežju iz Maribora. Na vozu je tudi dvokolo. Doslej se še nihče ni javil. Konj je zdaj v hlevu g. Reibenschuja na Pobrežju.

* Telefonska številka »VEČERNIKA« 25-67.

Opozorjamo že danes, da priredi sokolsko društvo Maribor-matica Silvestrov večer v vseh prostorih Sokolskega doma.

* Restavracija Tri je ribniki, J. Klček, hravice, jetrnice, pečenice, kuretna, dobra vina, sveže pivo.

MEHKA KOŽA
KLUBUJE
VSAKI STAROSTI!

Aktivni lecilin Solea-mila naj podpira
delovanje hormonov
tudi v Vaši koži

* Trgovski nameščenci! Miklavžev večer s plesom 3. dec. ob 20. uri. Narodni dom.

* Gostilna Kremp, divjačina, »kmečka pojedina« itd.

* Grič, furež, avtocesta, ameriška elektrika.

* Nežno negovane roke dajejo poseben čar! Uporabljajte Kaloderma Gelee, specialno sredstvo za nego rok!

* Gostilna Weber, v nedeljo pojedina kašnatih klobas, dobro vino.

* Primerna Miklavževa darila — »Knjigarna Tiskovne zadrage«, Maribor, Aleksandrova c. 13.

* Zlate zapestne ure 230.— din pri M. Ilgerjevem sinu, juvelirju, Gosposka 15. Prodaja tudi na obroke brez povišanja cen.

* Ne zamudite ugodne prilike! Za Miklavža smo naredili razprodajo nemških antikvaričnih romanov po polovični ceni. Knjigarna tiskovne zadrage, Maribor, Aleksandrova c. 13.

* Pevsko društvo »Zarja« na Pobrežju vabi svoje podporne člane in prijatelje na svoj redni občni zbor, ki bo v nedeljo, 27. t. m., ob 15. v gostilni Štok.

* Pravoslavno bratstvo obvešča člane in prijatelje, da se vrši danes ob 1/20. v restavraciji g. Povodnika članski sestanek s predavanjem.

* Zadrugarji — Zadrugarke! Vljudo vas vabimo na članski sestanek, ki se bo vršil v soboto, dne 26. XI. 1938., ob 1/20. uri v gostilni Balon na Pobrežju, na katerem bo predaval g. prof. Bizjak.

Nôčna lekarniška služba. Lekarna pri Orlu, Glavni trg 12, tel. 25-85; lekarna pri Sv. Roku, vogal Aleksandrove in Meljske ceste, tel. 25-32.

Kino

* Grajski kino. »Sebastopol«, film, ki ga ob gledanju doživljate. V glavnih vlogah Camila Horn, Theodor Loos, Fritz Kampers. V soboto ob 14. in nedeljo ob 11. uri »Zakon Prerije«. Senzacijski kovbojski film.

* Union kino. »Do vključno ponedeljka, 28. novembra. »Dama iz Malake«. Grandiozen eksotični film. K. L. Diehl, Käthe Gold, Leopoldine Konstantin.

* Zvočni kino Pobrežje, 26. in 27. nov. »Cvetje iz Nice«, Erna Sack, prvič v filmu. Paul Kemp in drugi.

Mariborsko gledališče

Sobota, ob 20.: »Pesem s ceste«. Prvič. Bloki.

Nedelja, ob 15.: »Pokojnik«. Znižane cene. — Ob 20.: »Boccaccio«. Znižane cene.

Konec tedna v Narodnem gledališču. V soboto, letos prvič v pretekli sezoni tako priljubljena zabavna, pa tudi socialno globoko čustvena komedija »Pesem s ceste« v Malčevi režiji in v stari zasedbi. — V nedeljo popoldne ob znižanih cenah Nušičev »Pokojnik«, zvečer pa prvič ob znižanih cenah »Boccaccio«.

Prvak ital. oper na mariborskem odru. »Aida« ni samo največja stvar Verdiejevo operno delo, marveč je tudi v mednarodnem svetu priznana krona ital. oper 19. stoletja. Kakor v nobeni številnih Verdijevih oper se vprav v »Aidi« srečno združujeta: tragedija dejanja samega in v tokmi z največjimi takratnimi svetovnimi mojstri ustvarjena skladba. — To nad vse veličastno delo pripravlja mariborsko Narodno gledališče pod vodstvom kapelnika Herzoga in v Skrbniškovi režiji za premiero ob priliki obletnice našega osvobojenja.

Gospodarstvo

Propadanje prekmurske obrti

NEKDAJ CVETOČE OBRTI NAZADUJEJO IN PROPADAJO, MOJSTRI PA ZAPIRAJO DELAVNICE IN ISČEJO DRUGOD EKZISTENCO.

Prekmurje do prevrata ni imelo industrije. Pretežno agraren značaj današnjega Prekmurja, je bil takrat skoraj absoluten. Na gospodarski dvomeji med agrarno Ogrsko in industrijsko Avstrijo, so se agrarni produkti z lahkoto vnovčevali. Poglavitno tržišče za izmenjavo, nemška Radgona, je bilo od vseh krajev Prekmurja precej blizu. Poleg trgovcev, večinoma Židov in tujega uradništva, so bili edini nekmečki element med prekmurjskim ljudstvom obrtniki. Najštevilnejši med obrtniki so bili čevljarji, ki so izdelovali svoje blago tudi za širši trg, ne samo za domačo vas, ter ga prodajali po velikih sejnih tudi izven mej današnjega Prekmurja, po avstrijskih in ostalih ogrskih krajih. Poleg čevljarске obrti sta bili enako močno razviti krojaška in lončarska obrt, ki sta znali najti na enak način odjemalcev tudi izven Prekmurja. Posebno prekmurjski lončarji so razvili pomembno obrt z nekaterimi domačimi značilnostmi svojih izdelkov. Povojne razmere so v prekmursko gospodarsko življenje prinesle prevrat, ki je imel važne posledice tudi za prekmursko obrt. Iz prejšnjih ogrskih se precej fevdalnih razmer je prišlo prekmursko gospodarsko življenje v področje in pod upliv liberalno-kapitalističnega gospodarskega sistema z vsemi njegovimi metodami in brezobzirnim uveljavljanjem njegovih ciljev. Odločilna v tem razvoju je bila še gospodarska kriza, ki je obrtnike še bolj oslabilila in jih naredila konkurenčno nesposobne. Največji padec obrti zaznamujejo ravno leta gospodarske depresije. Kot ilustracija krize v prekmurski obrti nam naj služijo spodnji podatki članstva Združenja obrtnikov soboškega okraja. Prva registracija članstva Združenja je iz leta 1923.

obrt	1923	1930	1938
krojači	182	142	127
čevljarji	210	176	134
mizarji	170	141	114
kolarji	40	32	27
šivilje	70	46	54
tkalci	42	21	20
lončarji	81	74	45
kovači	124	107	114
ključavničarji	12	14	16
kleparji	8	7	6
izdelovalci masla	12	4	5
obrniki	951	764	712

Leta 1923. je bilo v Združenju organiziranih tudi 32 godbenikov in 120 mlatičarjev, ki so pozneje izpadli iz Združenja in imajo danes posebne organizacije.

Zanimiv slučaj nudijo čevljarji, ki so se od leta 1930. nekoliko dvignili (8), vendar pa se njihov položaj ni bistveno spremenil. Bata ima v Prekmurju dve prodajalnici, ki sta med prekmurjskim

kmeti močno razširili gumijevo obutev. Čevljarji so danes samo še vaški »krparji«, razen nekaterih, ki so razširili svoj obrat in delajo s ceneno delovno silo vajencev in pomočnikov za sejme. V stalnem propadanju sta tradicionalni platnarski in lončarski obrt. Platno so skušale prekmurske »platnarice« plasirati tudi po ostali Sloveniji, zlasti na velesejmu, pa izgleda, da tudi to ne bo rešilo te obrti. Enako hudi so udarci, ki so zadeli staro lončarsko obrt, ki kljub vsemu propada, pa bi jo mogla rešiti pomoč od strani merodajnih. Podpreti bi jo bilo treba na zadržni podlagi, s pomočjo boljšega orodja in s tem, da bi nekaj mlajših izučili naprednejšega izdelovanja. Pa tudi v tem najugodnejšem primeru bo število lončarjev še vedno moralo pasti. Pri vprašanju šiviljske obrti moramo upoštevati prekmurske tvornice perila, ki zaposlujejo več sto delavk. Nekatere samostojne šivilje so postale delavke, nekaj bivših delavk iz vasi se je z omočitvijo zopet osamosvojilo. Stalno nazaduje mizarjski obrt, kar pa ni posledica industrijske konkurence. Vaški mizarji pri slabem gospodarskem položaju kmeta ne zmorejo davčnih in podobnih bremen, ki padejo na obrtnika. Po večjih krajih, n. pr. v Soboti, so na boljšem mizarji, ki so zmogli za modernije orodje in si postavili delavnice, ki zmorejo večja naročila za mnoge nove stavbe in katerih izdelki odgovarjajo sodobnim zahtevam. Še zgovornejša od števil, ki predstavljajo padec prijavljenih obrtnikov, bi bila anketa, ki bi predstavljala padec življenjskega standarda prekm. obrtnika. Mnogo obrtnikov ni objavilo obrta, ker so pač v svoji obrti izučeni in ker neki poklic morajo imeti. »Stisnili so si pasove«, kot je pripovedoval neki čevljar in z lastno hišo in malo zemlje skušajo prebiti. Nekateri so odjavili obrt, se tako rešili bremen davka in skušajo kot »konkurenčno sposobnejši« tako nadaljevati s krparstvom in podobnim. Mladina se pa ne uči več toliko obrti. Sinovi in hčere prekmurskih obrtnikov iz vasi gredo že zgodaj na sezonsko delo. Poseben in zgovoren primer je padec mesarske obrti. Razvoj eksportne mesne industrije v Soboti je imel za mesarsko obrt podobne ali celo hujše posledice kot Bata za čevlje. Od mnogih nekdanjih klavnic jih je ostalo samo par v večjih krajih, ki so navadno v zvezi z gostilnami. Drugi mesarji so postali ali nakupovalci in nameščenci soboške industrije ali pa — in teh je večina — so si morali iskati zaslužka kje drugje. Soboška mesna industrija je danes po obsegu produkcije in po modernizaciji med prvimi v državi.

V splošnem predstavlja problem nazadovanja in propadanja posebno vaške

obrti in znižani življenjski standard obrtnikov v Prekmurju enak problem kot po vsej Sloveniji. Tu na dvojni periferiji je iz narodnih ozirov samo še nekoliko bolj pereče.

g. Med Jugoslavijo in Švedsko je bila ratificirana trgovinska in plovbena pogodba.

g. Naše rude v Nemčijo. V Berlinu se ustanavlja družba, ki bo imela izključno pravico, uvažati naše rudarske proizvode v Nemčijo, kar je naletelo pri nas na ostro kritiko. Z monopolizacijo našega rudninskega izvoza s strani Nemčije bi utrpelo naše narodno gospodarstvo občutno škodo.

g. Novo delniško družbo so v Beogradu osnovale italijanske tekstilne industrije. Družba se bo pečala z uvozom tekstilnih proizvodov.

g. Madžarska je znižala za 20% državno trošarino na sladkor, ki se je s tem seveda pocenil.

g. Prijave za izvoz živine. Zavod za napredek zunanje trgovine opozarja vse izvoznike, da sprejema prijave za izvoz živine v kontingentirane države samo do vsakega 15. v mesecu. Kasneje prispelne prijave se ne bodo upoštevale ter bodo

vrnjene izvozniku.

g. Naš izvoz v Nemčijo je v mesecu oktobru znašal 240 milijonov. Od celotnega izvoza v oktobru je odpadlo na Nemčijo skoraj 52%.

g. Konec dunajske blagovne borze. Komisar za borze je izdal odlok, po katerem bo prenehala dunajska blagovna borza s 1. decembrom z rednimi kupčijskimi sestanki.

g. Evropska konvencija za izvoz rezanega lesa je na zasedanju v Stockholmu sklenila, da se izvozniki kontingenti še nadalje omejijo.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2388.86—2403.46, Berlin 1755.52—1769.40, Bruselj 742.44—747.51, Curih 996.45—1003.52, London 203.46—205.52, New York 4353.51—4389.82, Praga 149.03—151.03, Trst 230.45—233.53.

Effekt. Zagreb. Drž. papirji vojna škoda 463—466, 4% sev. agrarji 59 bl., 4% agrarji 60 bl., 6% dalm. agrarji 88 bl., 6% begl. obv. 89 bl., 7% stab. pos. 97 bl., 7% Blair 91—91.50, 8% Blair 96 bl. Delnice: Narodna banka 7450, PAB 220—224, Trbovlje 180—190.

Sport

Celoten spored prireditev MZSP

Dne 20. t. m. je potekel rok, v katerem so morali klubi prijaviti Mariborski zimsko-sportni podzvezi svoje prireditve, da se sestavi celoten program. Na podlagi prejetih prijav je teh. odsek sestavil sledeči spored:

1. 1939. Propagandni tek na 10 km v Ribnici na Pohorju. Prireditelj ISSK Maribor.
6. 1. 1939. Klubski dan (obvezen za vse klube).
8. 1. 1939. Mladinski dan; prireditelj Smučarski klub Celje.
15. 1. 1939. Podvezino prvenstvo v klasični kombinaciji v izvedbi SPD Mežica - Črna.
- Podvezino juniorsko prvenstvo v alpski kombinaciji v izvedbi SPD Celje.
22. 1. 1939. Tek na 18 km za prvenstvo mesta Maribora. Prireditelj: ISSK Maribor.
29. 1. 1939. Medklubski smuk na standard progi Jezerski vrh - Josipdol. — Prireditelj SPD Maribor.
2. 2. 1939. Tekma v smuku po novi smučarski poti Sv. Bolfenk - Radvanje. Prireditelj: SK Železničar.
5. 2. 1939. Štafetna tekma 4+10 km za banovinsko prvenstvo v Ribnici na Pohorju v izvedbi ISSK Maribora. Skakalna tekma v Betnavi, ozir pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Prireditelj SK Železničar.
12. 2. 1939. Podvezino prvenstvo v skokih v Liscach pri Celju ter mednarodna skakalna tekma isto tam v izvedbi Smučarskega kluba Celje.

Medklubska prvenstvena smučarska tekma za juniorje. Prireditelj SK Žel. Orožnov smuk preko Pohorja. Prireditelj: SPD Maribor.

19. 2. 1939. Banovinsko prvenstvo v alpski kombinaciji v izvedbi SPD Celje. — Skakalna tekma v Betnavi. Prireditelj ISSK Maribor.

26. 2. 1939. Podvezino prvenstvo v alpski kombinaciji pri Senjorjevem domu v izvedbi MZSP.

10. 4. 1939. Tekma v smuku na Savinjskem sedlu - Okrešelj. Prireditelj: Smučarski klub Celje.

Medklubska veleslalom na Korošici v izvedbi SPD Celje.

Termin medmestne slalom tekme: Maribor - Zagreb (prireditelj SPD Maribor) bo določen naknadno.

29. 5. Slalom nad Logarsko dolino pod Škarjami v izvedbi SPD Celje.

Izmed navedenih prireditev so vse že definitivno odobrene, le prva prireditev dne 5. in 19. II. ter mednarodna skakalna tekma v Liscach pri Celju dne 12. II. so vezane na dovoljenje JZSS.

s. Poverjenišvo SOLNP-a v Mariboru (službeno). K jutrišnjim tekam so delegirani sledeči gg. sodniki: Železničar: Maribor, str. sod. Bergant in Peteln, predtekma Bergant, Rapid: Slavija, vsak klub postavi po enega polnoletnega stranskega sodnika, Rapid: Slavija (rez.) Nemec. — Plenarni sestanek marib. nog. sodnikov bo v sredo, 30. t. m., ob 20. pri »Zamorcu«.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

85

Zgodba mojega življenja

Z Ducky sve se yozili tudi v stranske in periferne dele mesta z ozkimi ulicami in malimi, še s slamo kritimi hišicami. Obiskovali sve razne trgovine in nakupovali vsakovrstno drobnarijo iz lončevine, usnja, kovine itd. Včasih je bil ob vrtni najin voz poln izdelkov narodne obrti in starin. Ob ugodnih prilikah sve se z Ducky peljali tudi v okoliške vasi. Vozila sem navadno sama. Ceste so bile strašne, toda najina želja po novih odkritjih je premagala vse težkoče. Vasi so bile raztresene po ravnini in zelo revne. Hiše so bile podobne pravljničnim kočicam, a imele so velike, visoke, s koruzno slamo krite strehe.

Ob začetku pomladi sve našli na zapuščenih dvoriščih rumene narcise, zimzelen in hiacinte. Ponekod so cvetele že skupine breskev. Romunske pomladi so sploh lepe. Čeprav so se ceste zaradi talečnega se snega spremenile v močvirja, vendar nisem mogla vzdržati, da se ne bi peljala ali pa jahala ven iz Bukarešte v to pomlad in se opajala ob budočem se novem življenju.

Ko je bila sezona plesov končana, so se pričeli izleti na konjih. Te izlete sem pripravila včasih doma, včasih jih je pa organiziral moj polk. Našli smo se ali na koncu sprehajališča, ali pa na dvorišču gradu Cotroceni. Neki Duckyn oboževalec je navadno okrasil najini sedli s cveticami, toda bilo nama je nerodno, ker tako jahanje ni bilo več sportno.

Nekega dne sem dejala Aunty: »Ne morem se pri-

učiti temu, da bi pojmovala svoj položaj resno.«

Pesniška kraljica me je pogledala začudeno in sočutno.

»Ti se sama sebi ne zdiš resna? Ti, mati več otrok? Jaz sem resna že od svojega tretjega leta življenja.«

Nekoč me je vprašala Elisa Bratianujeva, zakaj se ne lotim kakega dela.

»Ker nisem zadosti modra,« sem ji odgovorila lahkomisljeno.

»Tega ne bi smeli reči. Vi imate najlepše darove, samo preveč leni ste, da bi se jih poslužili. Poskusite samo in videli boste, kaj vse lahko storite, kadar boste premagali svojo lenobo.«

Ta ne posebno uljuden očitek me je prisilil k premišljevanju. Inteligentna? Ali sem inteligentna? Nikoli se nisem videla v tej luči. To mi je odkrilo nenadoma popolnoma nova obzorja in prej nikoli poznana upanja. Inteligentna? Ali je to res? Elisa, občudovana in nekoliko tudi bana Elisa je to dejala, in sicer celo z nekim posebnim poudarkom. Toda dejala je tudi, da sem lena, preveč lena, da bi se posluževala svojih sposobnosti. Lena? Je že mogoče, da sem zares lena.

Tako je bilo tedaj s presojanjem lastnih moči in čutila nisem nobene volje, da bi preizkusila svoje »duševne sposobnosti«.

Resnično veselje sem lahko občutila samo pri eni sami umetnosti, pri slikanju. Seveda sem tudi čitala, toda resnično zadovoljna sem bila samo s čopičem v roki. Moj dobro razviti čut za barve in črte mi je pri tem zelo koristil. Slikala nisem toliko, da bi lahko postala umetnica, toda vse, kar sem naslikala, je bilo

originalno in je imelo neko vrednost. Risba je bila vedno dobra in razporeditev barv ni bila nič slabša. Ko sem spoznala, da ne bom imela nikoli dovolj časa, da bi se zares izpopolnila do umetniške višine, sem se omejila le na dekorativno slikarstvo, v katerem sem si ustvarila svoj lastni slog in način ustvarjanja. Moje cvetice so delovale tudi potem, ko so bile že suhe, oživljajoče, bile so podobne resničnim cveticam in za pogled prijetne.

V tistem času mi je teta Elizabeta svetovala, naj bi delala z njo pri izgotovitvi »Evangelija«. Ponudbo sem sprejela in sem se lotila okraševanja robov. Teta je pa slikala v sredini besedilo in figure. Tako sve delali dve leti skupaj. Potem je njeno navdušenje popustilo in lepo delo je ostalo žal nedovršeno. Skupno delo je bilo težavno, ker sve imeli vsaka svoj okus, vendar naju je zbližalo. Včasih je imela čisto svojevrstne muhe. Hotela je na primer v akvarelu začeti slike nadaljevati z oljnatimi barvami. Kakšen domislek, akvarel in olje, in olje še na pergament! Res, ni bilo prijetno z njo slikati knjige!

BOLEZEN.

Zgodnje poletje v takem veselju pričetega leta 1897. je spremenilo našo hišo v kraj skrbi in nespečnosti. Moj mož je zbolel za legarjem. Njegova bolezen se je komplicirala že v začetku in je povzročila nazadnje dvojno vnetje pljuč. Nando je visel med življenjem in smrtjo.

Ne vem več, kako dolgo je bolezen trajala, samo to vem, da se mi je zdel brezkončna. Vse okoli nas je umrlo in njegova bolniška postelja je postala središče vseh naših čustev, misli in dejanj.

Sportna nedelja

Polagoma so se umaknili sportniki v vseh drugih panogah sporta, zimski sportniki že iščejo svojo opremo ter delajo načrte, nogometaši pa še vztrajajo. Jutri imamo v Mariboru kar 4. prv. tekme, dve prvih in dve rezervnih moštveh. Klubi v podeželju bodo počivali.

SK ŽELEZNIČAR:ISSK MARIBOR

Jutrišnja nog. tekma je prvo srečanje gornjih klubov v prv. letu 1938-39 ter je tembolj interesantna, ako upoštevamo, da je Železničar prav za prav še edini, ki ima realne šanse, da otme ČSK prvenstvo marib. okrožja, razen njega ima malo manjše izgleda edino Rapid, na drugi strani pa bo tudi Maribor napel vse sile, da se pomakne z nevarnega spodnjega dela prv. tablice. Prognoze je pri srečanjih obeh nasprotnikov težko delati, ker doživimo pri njih večkrat polnoma nepričakovane rezultate sprico velike rivalitete in zagrizenosti, s katero se borita. Ravno v tej neizvestnosti tichi privlačnost tekem med Železničarjem in Mariborom, zato je tudi jutri pričakovati velik obisk nogometu naklonjenega občinstva. Borba bo gotovo napeta in do kraja zanimiva. Pričakovati je, da bodo igralci kakor gledalci ohranili mirno kri. Tekma se bo začela ob 14.15, v predigri se bosta ob 12.30 srečali rezervni moštvi obeh klubov. Sodila bosta ss. g. Habišja iz Osijeka in Bergant iz Maribora, kot službujoči odbornik pa bo funkcional pred. LNP-a g. dr. Köstl.

RAPID:SLAVIJA

Na igrišču Rapida se bosta ob 14. uri srečali moštvi Rapida in Slavije v borbi za točke. Kljub dolgemu odmoru izgleda, da je Rapidovo moštvo v dobri formi, o čemer priča tudi remis iz Čakovca, Slavija pa je dovolj dokazala, da je upoštevana vreden nasprotnik, ko je dvakrat

iztrgala po eno točko favoriziranemu Mariboru. V prvi tekmi je Rapid sicer zmagal s precejšnjo razliko, toda ako upoštevamo, da je to bila prva tekma Slavije v prvem razredu, se lahko jutri nadejamo borbe dveh bolj enakovrednih nasprotnikov, kakor pri zadnjem srečanju. Tekmo bo sodil ss. g. Kopic.

Prvenstvena tekma rezerv, ki bi se morala vršiti kot predigra, je po sporazumu klubov preložena na 10. uro dopoldne na istem igrišču.

CELJSKI SPORT

V Celju se bo jutri nadaljevalo prvenstvo z dvema prvorazrednima teknama: Olimp-Amater in Celje-Aletiki. Obe tekmi se bosta odigrali na igrišču SK Celja z začetkom ob 12.30 in 14.15. Ker sta obe prireditvi zvezani v eno, vlada med celjskimi sportniki zanje veliko zanimanje, zlasti ker se bo Celje skušalo revanžirati za visoki poraz v zadnji tekmi proti Atletikom. Prvo tekmo bo sodil ss. g. Konic iz Maribora, drugo pa ss. g. Lukežič iz Ljubljane.

PO IZKLJUČITVI NI POVRATKA V IGRO

Nogometna pravila so doslej dovoljevala, da se vrne po sodnikovi uvidevnosti v igro igralec, ki je bil izključen radi žalitve sodnika ali stranskih sodnikov, ako se je dostojno opravičil. Sedaj je temu konec. Izključen igralec se v nobenem slučaju ne more vrniti v igro. Ta sklep je gotovo na mestu, posebno danes, ko se morajo uporabljati skrajna sredstva, da se igralci disciplinirajo.

s. Okrožni odbor LNP-a v Mariboru (službeno). Igralec Schweighofer Karl (Železničar) in Švajger Egidij (Slavija) se pozivata k zaslišanju 28. t. m. ob 19.45 pri »Zamoru«.

Največje zanimanje pa je veljalo srečanju dr. Aljehina in Keresa. V izredno dramatični Caro-Kann otvoritvi se je položaj nagibal zdaj na to, zdaj na ono stran, dokler se oba nasprotnika nista znašla v težki časovni stiski. Partija je bila prekinjena v nejasni poziciji. Aljehin ima sicer napad, ki pa, kot je razvidno iz pozicije, nikakor ne more zadoščati za zmago. Prekinjena je bila tudi partija Capablanca-Reshewsky, v kateri stoji Reshewsky znatno boljše in utegne zmagati.

Stanje po 12. kolu: Keres 7 (1), Fine 7, Botvinnik 6½, dr. Aljehin 6 (1), Reshewsky 5½ (1), dr. Euwe 5½, Capablanca 5 (1) in Flohr 3½.

Partije z »Avro« turnirja

Španska otvoritev.

(9. kolo v Arnhemu 19. nov.)

Beli: Fine Črni: Reshewsky
1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Lb5, a6 4. La4, Sf6 5. 0—0, Le7 6. Tel, b5 7. Lb3, d6 8. c3, Sa5 9. Lc2, e5 10. d4, Dc7 11. h3, 0—0 12. a4, Ld7 13. Sd2, cxd4 14. cxd4, Tfc8 15. Ld3, bxa4 16. De2, Sb5 17. g3, Tcb8 18. Kg2, g6 19. Ta3, exd4 20. Sxd4, Lf6 21. Sd3 Db6 22. Dd2, Sc6 23. Sdc2, Da5 24. Dxa5, Sxa5 25. e5, dxe5 26. Sxe5, Le8 27. g4, Sg7 28. Sd4, Td8 29. Sd3, Le7 30. Ta2, Se6 31. Lf1, Sb3 32. Le3, Lb4 33. Tb1, a5 34. Kg1, Kg7 35. Le2, f6 36. Sc4, Lb5 37. Kf1, Tac8 38. Sb6, Lxe2+ 39. Kxe2, Te2+ 40. Kf1, a3 41. bxa3, Txa2 42. axb4, Td3 43. bxa5, Txa5 44. Kg2, Ta2 45. Kg3, Sec5 46. Tel, Se4+ 47. Kg2, Te2 48. Sa4, f5 49. gxf5, gxf5 50. Se5, Td3 51. Sf3, Kf6 52. Tb1, Tda5 53. Txb3, Txa4 54. Tb6+, Ke7 55. Sd4 tu je poleg izgubljene pozicije Fine še prekoračil čas ter nato partijo predal.

Grünfeldova obramba.

(7. kolo v Amsterdamu 15. nov.)

Beli: Reshewsky Črni: Flohr
1. d4, Sf6 2. e4, g6 3. Sc3, d5 4. Db3, c6 5. Sf3, Lg7 6. e3, 0—0 7. Ld2, e6 8. Ld3, b6 9. 0—0, Lb7 10. Tadj, Sbd7 11. exd5, exd5 12. e4, dxe4, 13. Sxe4, Sxe4 14. Lxe4, Sf6 15. Le2, Sd5 16. Tfel, Tfe8 17. Ld3, Dd7 18. Da4, Txe1+ 19. Txe1, a6 20. Tel, Dd6 21. Db3, Te8 22. a4, h6 23. Le4 Te8 24. Lxd5 exd5 25. Se5, Te8 26. Tel Te8 27. h3, Te6 28. f4, De7 29. Tel, Kh7 30. Lb4, Dh4 31. Df3, Lxe5 32. fxe5, f5 33. Te7+, Kg8 34. Dc3, Te6 35. Txe6, Lxe6 36. Kh1, Df2 37. Dxc6 Df1+ 38. Kh2, Df4+ 39. Kg1, Dxd4 40. Kh1, Dxb4 41. Dxc6+, Kh8 42. Dxb6+, Kg8 43. Dg6+, Kh8 44. Df6+ in črni preda.

Indijska obramba.

(10. kolo v Bredii 20. nov.)

Beli: dr. Euwe Črni: dr. Aljehin
1. d4, Sf6 2. e4, e6 3. Sf3, b6 4. g3, La6 5. Da4, Le7 6. Lg2, 0—0 7. 0—0, Lb7 8. Lf4, c5 9. Sc3, cxd4 10. Sxd4, Lxg2 11. Kxg2, Dc8 12. Tfd1, Db7+ 13. f3, Tfc8 14. Sdb5, Dc6 15. Tacl, Se8 16. Sd5, Lf8 17. Sb4, Db7 18. Lxb8, Dxb8 19. Txd7, a3 20. Se2, Dc5 21. Sc3, Sd6 22. Sa3, Sf5 23. Se2, Sd6 24. Sa3, Dc5 25. Tcd1 Db4 26. Db3, Sxc4 27. Sxc4, Txc4 28. Tb7, Dxb3

29. axb3, Tb4 30. Sa4, Txb3 31. Txb6, Txb6 32. Sxb6, Tb8 33. Sc4, a4 34. Td2, g6 35. Se5, Lg7 36. Sd3, Te8 37. Kf1, Ld4 38. Td1, e5 39. Ta1, Te4 40. Ta3, f5 41. b3! in remis.

Grünfeldova obramba.

(6. kolo v Haarlemu 14. nov.)

Beli: dr. Euwe Črni: Reshewsky
1. d4, Sf6 2. e4, g6 3. f3, d5 4. exd5, Sxd5 5. e4, Sb6 6. Sc3, Lg7 7. Le3, 0—0 8. f4!, Sc6 9. d5, Sb8 10. Sf3, c6 11. Db3, exd5 12. Sxd5, Sxd5 13. exd5, Sd7 14. Le2, Da5 15. Ld2, Db6 16. Le3, Lxc3 17. bxc3, De3 18. e4, Dxf4 19. 0—0, De7 20. Kh1, Sf6 21. De3, Lg4 22. Dh6, Lxf3 23. Txf3, b5 24. cxb5, De5 25. Ta1, Sxd5 26. Th3, Dg7 27. Dd2, e6 28. Td3, Tab8 29. a4, Sb6 30. Db4, Tbc8 31. a5, Sd5 32. Db3, Te5 33. Lf3, Tb8 34. Lxd5, Txb5 35. Da2, exd5 36. Txd5, De3 37. Tf1, Tb2 38. Da4, Tb1, 39. Tdd1, Txd1 40. Txd1, a6 41. h3, Tb5 42. Tal, Kg7 43. Da2, Db2 44. Da4, Tg5 45. Ta2, Dc3 46. Tal, h5 47. Da2, Tf5 48. Kh2, g5 49. Da4, Tf4 50. Da2, g4 51. hxg4, De5 52. g3, Te4 53. Db1, Te2+ 54. Kh3, hxg4+ 55. Kh4, Th2+ 56. Kxg4, De2+ in beli preda.

Igra štirih konjev.

(8. kolo v Utrechtu 17. nov.)

Beli: Botvinnik Črni: Fine
1. e4, e5 2. Sf3, Sf6 3. Sc3, Sc6 4. Lb5, Sd4 5. La4, Le5 6. d3, 0—0 7. 0—0 d6 8. h3, c6 9. Sxd4, Lxd4 10. Se2, Lb6 11. Sg3, Se8 12. Lb3, Sc7 13. Le3, Se6 14. c3, g6 15. Lxc6, Lxc6 16. d4, d5! 17. dxe5, Lxe3 18. ixe3, Dg5 19. Df3, Dxe5 in mojšra sta se sporazumela na remis, dasi bi se pozicija dala še naprej igrati, zlasti za črnega. V drugi polovici turnirja pa se pri Fineu opazja, da ne igra več tako podjetno kot v prvi polovici ter da je nekoliko spreminil svojo taktiko. Zelo verjetno pa je, da se ta taktika ne bo obnesla, ker ni v skladu s Fineovo naravo in borbenostjo.

š. Turnir za prvenstvo UJNZB v Mariboru je bil zaključen. Pryak za 1939 je postal Kuster, ki je od 13 dosegljivih točk nabral 11, sledijo Peče 9½, Ante 9, Reinsberger in Lukeš sen. 8½, Rupar, Mišura in Marvin 7½, Sket in Skala 6½, Lukeš jun. 5½, Vodušek in Geiger 2 in Karlo 0 točk. — Turnir je bil zaključen še z brzoturnirjem, ki se ga je udeležilo 17 igralcev. Zmagal je s 14½ točkami Peče.

Filatelija

i Monaco je izdal dve dobrodelni znamki s sliko gospe Curie.

i Kanada je izdala novo znamko s sliko pristanišča v Halifaxu.

i Sveti Willbrod je bil prvi škof Utrechta na Holandskem. 1200-letnico njegove smrti je proslavila nizozemska poštna uprava z izdajo dveh znamk.

i Dobrodelno serijo bodo izdali pri nas. Dobiček bo šel v korist ženskega krščanskega pokreta.

i Nova Pro Juventute serija je izšla v Švici. Ena izmed štirih znamk ima portret pesnika Salomona Gessnerja.

Klovn

Hinko Reboli.

Erna je sedela v udobnem naslanjaču izpod napol priprtih trepalnic je opazovala svojega moža, ki si je pred ogledalom zavezoval samoyeznico.

Sovražila je tega moža, ki ga je morala vzeti proti svoji volji. Sovražila je njegov vedno se smehljajoči obraz. Sovražila je prav za prav vse, karkoli jo je spominjalo nanj.

Počasi se je mož okrenil k njej. Kratek trenutek sta zrla drug v drugega. »Erna,« je spregovoril, »nocoj ne pridem večerji, imam važno sejo, ki se bo zaključila najbrže do desetih.«

Odgovorila ni ničesar. Delala se je, kakor da njegove besede ne veljajo njej. Ni se ganila, niti tedaj ne, ko je že zapustil sobo.

Sele dolgo potem, ko se je njegov avto odpeljal izpred vile, se je Erna dvignila in stopila v svojo sobo. Z negotovimi pogledi, kakor bi nečesar iskala, se je ozrla po njej. Toda njena negotovost je trajala samo nekaj minut. Odločno je sedla k pisalni mizi ter pričela pisati pismo:

»Dragi! Uvide! boš, da najino nadaljnje skupno življenje nima nobenega smisla. Ženska sem, ki hrepeni po možu, o katerem govori svet in o katerem pišejo časopisi. Ti pa si pust vsakdanjež, ki se ves posvečaš le svojim poslom in se niti ne potrudiš, da bi zavzel v svetu vsaj nekoliko vidno mesto. Oprosti, če sem ti to očitala; toda potrebno je bilo da uvidiš upravičenost mojega koraka. Vem, da me boš lahko pozabil, ker me nisi nikoli mogel smatrati niti za prijateljico.«

Zalepila je pismo ter ga pustila na pisalni mizi. Nato je pričela spravljati v kovčke svoje perilo, obleke, nakit in denar.

Po mestu so velikanski lepaki naznaili poslovilno predstavo priljubljenega barskega klovna. Ljudje so trumoma drli, da si priskrbijo pravočasno vstopnico in se poslovijo od svojega ljubljence.

Zvečer ob osmih je bil veliki »Elektrobar« že poln do poslednjega kotička. Slavn klovni je sedel v garderobi pred ogledalom ter svojemu lepemu obrazu dajal s pomočjo šminke izraz behavosti. Še enkrat se je zadovoljno ozrl v ogledalo, kakor človek, ki si je svest svoje zmage. Nemudoma ga je pa vznevoljilo lahno trkanje. Stopil je nejevoljno k vratom ter jih odprl. Na pragu je stala Erna.

Temna senca, ki jo Erna pod šminko in opazila, je spreltela klovnov obraz.

»Erna, ti?«

Vstopila je ter zaprla vrata za seboj.

»Da, jaz. Možu sem razložila, da je nadaljnje življenje z njim brez pomena. Moja priljaga je na kolodvoru. Po predstavi takoj odpotujem.«

Klovn je stal še vedno pri vratih. »Toda...« Ne skrbi, dragec,« ga je prekinila. »Za dva ali tri mesece denarja imam s seboj. Imam tudi precej nakita.«

Klovn je počasi stopil k njej: »Pa si prepričana, da me ljubiš?«

»Da, ljubim te. Lep si, slaven si, ves svet govori o tebi in vsi časopisi pišejo samo o tvojih velikanskih uspehih.«

Zvonec v garderobi je poklical klovna k nastopu.

Teden dni kasneje se je vozila Erna na velikem prekoceanskem parniku. Njena prvotna ljubezen do lepega in slavnega klovna se je polagoma izpreminjala v vedno občutnejše razočaranje. Ta slavn človek, ki je bil ljubljeneč nešteti žene, se je izkazal kot nesramen brutalnež in egoist.

Vožnja je trajala že štiri dni. Erna je stala na palubi. Naslonjena na ograjo je nepremično strmela v mirno morskovo-dovje. Lahen vetrič je božal njeno razbeljeno čelo. Naenkrat je čutila, da je nekdo lahno položil roko na njeno ramo.

Stinkovito se je vzravnila. Počasi se je iz poltome izluščil smehljajoči se obraz njenega moža. Erna je hotela krikniti, toda glas ji je običal v grlu. Tedaj jo je mož prijel za roke ter mirno dejal: »Oprosti, da sem prišel za teboj, toda vedel sem, da boš razočarana.«

Erna je sklonila glavo, in brez obotavljanja pustila možu, da jo je odvedel v kabinu.

Kabina je bila prazna. Tudi klovna prtljage ni bilo več v njej. Neka slutnja se je porodila v Erninih možganih. Odprla je svoje kovčke. Njen nakit in njen denar sta izginila. Kapitan je povedal, da je gospod, ki je spremljal damo, naročil motorni čoln ter se med vožnjo izkrcal.

»Vedel sem, da ti bo ta ljubezen prinesla samo razočaranje. Zato sem najel hidroplan ter te poiskal na parniku,« je končal mož.

Erna se je ozrla v njegov smehljajoči se obraz, ki se ji je zazdel v tem trenutku plemenit. Za trenutek sta se njuna pogleda srečala, nato pa je padla možu okrog vratu ter ilte zasepetala: »Sedaj šele vem, kako si plemenit in da te zares, zares ljubim.«

Parnik je rezal morsk gladino ter ju nesel sreči v naročje...

Darujte za azilni sklad PTLI

Ženski kotiček

Kai zahtevalo moški?

Aoška navada je, da zahtevajo. Od življenja, od sveta, od žene. Samo zahtevajo in mislijo, da se jim mora vse izpolniti, ker so pač moški. In nič jih ne moti, da so mnoge zahteve pretirane ali celo nemogoče. Ali pa mislijo pri tem morda na tisti pregovor, ki pravi: »Zahtevaj nemogoče, da boš vse mogoče dosegel.«

V nekem ameriškem listu je izšla nekakšna razpredelnica moških zahtev in prepovedi. Namenjena je seveda ženskam v pouk.

Pa jim bo najbrže bolj v zabavo. Zaradi svoje pretiranosti.

Tole pravijo torej ameriški moški ženam:

MORAŠ

biti svojemu možu mati. To se pravi, da moraš biti obzirna z njegovimi napakami in slabostmi,

biti svojemu možu ljubica. To se pravi, da moraš kazati vselej svoje prikupne in ljubeznive strani in biti pripravljena, da boš delila z njim vse radosti in lepote življenja,

biti svojemu možu soproga. To se pravi, da moraš stati ob njegovi strani vselej, v življenju in v smrti;

biti svojemu možu tovarišica. To se pravi, da moraš vselej najti časa in razumevanja za vse, kar njega zanima;

biti za svojega moža človek. To se pravi, da moraš biti svojska osebnost, da

ne smeš sprejemati za vse pobud samo od njega, ampak tudi iz svoje notranjosti. Zmerom moraš v sebi imeti nekaj, kar te bo delalo vsaj malo skrivnostno, tako da bo mož videl v tebi zmerom nekaj novega, kar ga bo sililo, da te bo izkušal zmerom znova spoznavati.

NE SMEŠ PA

kazati pred njim svoje ljubosumnosti ali nezaupnosti, ker bi mogel on pri tem začutiti hrepenenje po izgubljeni svobodi; nadlegovati moža z večjimi ali manjšimi skrbmi in težavami z otroki in služkinjo, ko pride domov utrujen od dela; pozabiti, da more prikleniti moža samo udoben in urejen dom, da ne bo hodil iz hiše;

pozabiti, da gre moževa ljubezen še zmerom skozi želodec.

V SPLOŠNEM

pazi na malenkosti, ker so najnevarnejši kamni spotike v zakonu. V velikih stvarih se ljudje dosti lažje najdejo, kakor pa v malenkostih.

Zdaj bi pa še me nekaj vprašale:

Kaj naj pa zahtevamo me od svojih mož, me, ki moramo doma delati, prenašati sitnosti gospodinjstva, družine in mož. Ali moramo me samo molčati in poslušati moške zahteve?

Katera izmed čitateljic ima toliko poguma, da bo znala izoblikovati zahteve žena v takšno razpredelnico, kakor so jo sestavili moški? Najboljšo bomo objavili.

Kako varujemo preproge

Preproge, po katerih hodite vsak dan, so potrebne vsakdanjega snaženja. To pa ne sme pridne gospodinje zapeljati, da bi jih vsak dan obdelovala s trdo ščetko ali s sesalcem za prah. Vsak dan lahko izkažemo preprogi uslugo, če ji z mehko metlo ali z mehko ščetko pobremo nesnago, ki se je nabrala. Toda v smeri z nitjo, je prva zapoved. Če čistimo preprogo proti niti, se hitreje obrabi kakor sicer. Uporabljeni čistilec ne sme imeti ostrih robov ali trdih, obrabljenih ščetin, ker to bolj škoduje kakor koristi. Čiščenje dora biti rahlo in oprežno. Paziti moramo, da prah, ki smo ga odstra-

nili, ne pade nazaj na preprogo.

Po enkrat na teden je treba preprogo očistiti s sesalcem za prah. Preprogo moramo takrat prestaviti, da odstranimo tudi prah pod njo.

Veliko zdravljenje, ki se ga ne smemo lotiti več kakor po trikrat na leto, pa obstoji v iztrkavanju preproge. Trkač naj bo čim širši in ne pokvarjen. Gospodinja naj tudi pazi, da bo iztrkavala preprogo bolj od zadaj. Potem naj jo očisti še s ščetko. Dobro je, če pozimi položimo preprogo na sneg in jo nekaj časa obdelujemo s trkačem. Seveda naj bo sneg kolikor mogoče suh.

Mrzle noge in ozeblne

Mnoge ženske tožijo, da imajo vedno mrzle noge. Posebno zvečer, ko ležijo v posteljo, si jih ne morejo ogreti in zaradi tega tudi ne morejo zaspati. To je res huda nadloga. Tega je kriv nepravilni obtok krvi. Vendar si lahko pomagamo. Zvečer si napravite nožno kopel, v vedro nalijte tople vode in držite v njej noge, da se dobro ogrejejo. Če dodate vodi pest soli, bo kopelj še bolj uspešna. Nato noge dobro zbršite in masirajte, potem pa takoj v posteljo!

(Noseče žene naj tega ne delajo!)

Marsikatera žena, zlasti za otroci, ima na nogah ozeblne, ki prizadevajo hude bolečine. Ozeblinam je največkrat vzrok nepravilno obuvanje, zlasti pretesni čevlji. Zato se kri ne more pravilno pretakati. Zaradi pretesnih čevljev nas tudi rado zebe v noge. Prvi pogoj, da ne dobimo ozeblin, so prostorni, topli čevlji. Kadar nas zebe v noge, jih ne smemo greti na topli opeki ali pri vroči peči, rajši tekajmo ali jih pa masirajmo, dokler se noge ne ogrejejo. Ozeblne zelo težko odpravimo.

Ženske, ki so nagnjene k ozeblinam, naj še posebno pazijo, da bodo imele zmerom tople noge. Večkrat naj jih namakajo v topli vodi, kateri naj dodajo žlico galuna. Staro znano zdravilo proti ozeblinam je mazanje s petrolejem in masiranje s snegom.

Kuhinja

Juha iz svinjske glave. Zavri 2 l vode, jo osoli in položi vanjo ½ kg osnažene svinjske glave, prideni majhen korenček, list zelene, korenino peteršilja, listič rožmarina, nekaj zrn popra, lovorjev list, velik kos čebule, košček limonine lupine in strok česna ter kuhaj posači dve do tri ure. Ko je meso kuhano, ga odberi od kosti in zreži na majhne kosce. Razmota v lonček ½ l vode dve žlici moke in nekoliko kisa. To vlijaj med vednim mešanjem v juho in pusti, da vre še četrt ure. Nato juho precedi in stresi vanjo zrezano meso in jo, ko prevre, vlij na opečene rezine črnega kruha.

Krompirjevi hlebčki. Mešaj 2 dkg. surovega masla, eno jajce, žlico kisle smetane, nekaj zrn soli, tri debele, kuhane in pretlačene krompirje, dve žlici kuhanega in drobno zrezanega svinjskega ali govejega mesa in dve žlici moke. Vse prav dobro zmešaj, stresi na desko, napravi majhne hlebčke, vsakega potresi po obeh straneh z moko in speci na masti.

Pečena raca nadevana. Osnaženo in uležano raco podrgni s soljo od znotraj in zunaj. Nato nadevaj trebuh s kuhanim in olupljenim kostanjem, sašij, pomazi z mastjo ali maslom in speci. Med pečenjem jo večkrat polij.

Gnjatna klobasa z jajcem. Mešaj 12 dkg surovega masla in primešaj 10 dkg. sesekljane kuhane gnjati, eno v trdo kuhano in sesekljano jajce in žličico drobno zrezanega drobnjaka, napravi klobaso, jo zavij v pergamentni papir in postavi na hladno.

Stara raca, pečena. Raco podrgni s soljo in limono od zunaj in znotraj vtakni vanjo polovico limone, jo položi v lonec ali visoko kozo, prilij nekaj žlic vode in prideni žlico masti, pokrij in pristavi na ognjišče, da se počasi duši in peče. Na mizo jo postavi s solato ali zeljem.

Praktični nasveti

Mastne ovratnike pri suknjah lahko lepo očistiš, ako stepeš surov rumenjak ter namažeš z njim umazana mesta. Ta rumenjak naj se na ovratniku posuši. Pozneje odstrani skorjo, ovratnik pa operi v mlačni vodi.

Marmornate plošče umij z gorkim lugom in odrigni s flanelo. Če je marmor zelo umazan in ima madeže, zmešaj s staro kuhalnico nekoliko žganega apna z gosto milnico, da dobiš redko kašo. To kašo deni na umazano ploščo in pusti na njej pol dneva. Nato to kašo odstrani, ploščo pa umij s toplo vodo in dobro zbršij.

Čevljičke od zlatega brokata treba hraniti zavite v črnem papirju ali v čr-

ROBERT TAYLOR (MGM)

nem blagu, da ne pride svetloba do njih, sicer izgube sijaj. Tudi morajo biti na suhem prostoru, ker jih vlaga potemni.

Pomaranče lažje olupiš, ako jih prej krepko povaljaš z roko po deski. Posušeni olupki dajejo precej toplote, ako jih zažgeš.

Da se gorčica ne posuši, položi naniž rezino limone. To večkrat obnovi.

Suh sir osvežiš, ako ga položiš za nekaj časa v mleko.

Blato iz svile odstraniš, če nاپره blatna mesta skrtačiš z mehko krtačo, nato pa umiješ z gobo, katero pomakaš v tekočino iz pol finega špirta in pol vode.

Križanka št. 9

	1	2	3	4	5	6	7	8
I								
II								
III								
IV								
V								
VI								
VII								
VIII								
IX								
X								
XI								

Vodoravno: I. prav za prav veda, pogosto pa pridobitniški poklic; II. moško ime; III. italijansko mesto; IV. enota upora (fonetsko); dolina; V. menih; VI. indski denar; španska reka; VII. predlog; zaimek; VIII. grška črka; narobe zaimek; IX. zaimek; koptski duhovnik; X. latinski predlog; stara dolžinska mera; XI. del pohištva.

Navpično: 1. bolezen nekaterih požigalcev; 2. vrsta žita; svetovni jezik; 3. reka na Balkanu; 4. norec; reka na Štajerskem; 5. glas; mesto v Nemčiji; 6. prvina; časomer; 7. del pohištva; 8. koralni otok; Odisejeva domovina.

Izvoljen

Milan Kajč.

Iz vojne je Andrej Mavrič odnesel zdravo kožo, toda leta ruskega ujetništva so mu močno zrahljala zdravje. Žena — ostala mu je zvesta in bila dobra mati njegovim trem sinovom, ki so se medtem razvili, da jih je bilo veselje pogledati — mu je zopet kuhala preprosto, zdravo hrano, kakor nekdaj, da so ga bolečine v želodcu popadale zmerom bolj poredkoma. Rumenkasti, oglati obraz mu je zaživel in videz je bil, da ga bosta delo in redno življenje povsem izlečila. Z gospodarjem pa je oživelo tudi obličje njegove hiše, ki so jo vojna leta dokaj zdelala. Nenehoma je pela žaga v mizarški delavnici in še pozno v noč je bilo videti njegovo visoko postavo, sklonjeno nad skobelnik. Le kadar ga je klicalo polje onstran žive meje, je za nekaj dni počivalo mizarско delo. Potlej pa se ga je lotil s podvojeno vnemo. Dolg na hiši je vidno kopnel. Toda, kar ga je ostalo — bilo je blizu dvajset tisoč dinarjev — se nikakor ni hotelo zmanjšati. To je Andreja peklo in mu zlomilo samozavest. Še bolj pa zmerom redkejša naročila, ki so ga končno prisilila, da je snel nad vratni tablo, ki je nekoč vabila odjemalce. Nekaj časa je iz obupa pil, dokler

se ni naposled znašel: dobil je službo gozdnega čuvaja. Pa kakor da ga je zasledovalo prekletstvo — logar, ki je bil poneveril nekaj voz drv in jih prodal, ga je, ko mu je gospoda prišla na sled, preprosil, da je vzel krivdo nase in odsedel nekaj mesecev. To mu je zmanjšalo dolg na hiši za nekaj jurjev, toda bil je spet brez posla. Poslej se je jel družiti s pajdaši, ki jih je življenje teplo kot njega. To mu je bilo v srečo in — nesrečo. Njegova priljubljenost, zgovornost in predvsem bistrost, so mu pripomogle — kakor tudi prijateljstvo z nekim narodnim voditeljem, za katerega je bil po vsej deželi agitiral — da je, potem ko je bil nekaj let župan, celo kandidiral in bil izvoljen.

Kaj vse niso poskušali njegovi nasprotniki! Toda le pred volitvami: ko je bil izvoljen, je gonja prenehala. Le previdno se je še šušljalo o njegovi megleni preteklosti... Nekaj njegovih najbolj zagriženih nasprotnikov je odšlo na jug preživljat zimo, sicer pa je ostalo pri starem. Le s to razliko, da je poslej vsakdo, pa če je bil prej še tako goreč nasprotnik, iskal prilike, da se seznanj z gospodom poslancem Mavričem; kdor pa ga je poznal že od prej, je moledoval, da mu usoda nakloni bratovščino z njim. In Andrej Mavrič je z lahnim posmehom in zadovoljstvom sprejemal laskanje »prijateljev«, za katere je vedel, da ga bodo o

prvi priliki zasipali s prošnjami, sklicujoč se v zadregi na prijateljstvo, ki so ga bili sklenili pri vinu.

Andreju Mavriču se je široko odpiral svet, o katerem se mu nekoč niti sanjalo ni. In bil je kakor otrok, ki hlasta za vsem, kar prvič vidi. Žena ga je sicer svarila, tudi nekaj sporov sta imela, a to ga ni moglo ustaviti na njegovi svetli poti. Niti se ni zmenil za očitke domačinov: »Mi smo ti kupili črno suknjo, pa nas zdaj niti ne poznaš!«

Pač pa je Andrej Mavrič poslušal svoje svetovalce in zaupnike, ki pa so si ob prvi priliki vsak nasvet lepo zaračunali. In tako je dolg na njegovi hiši le pomalem kopnel. Dvanajst oralov zemlje je bilo malone vse, kar mu je poslanstvo prineslo. Seveda, zdravljenje po raznih toplicah in zdraviliščih, ki jih je obiskoval skupno z domačimi, tudi ni požrlo malo; a to je bilo potrebno že zaradi ugleda: saj ni mogel v tem pogledu zaostajati za imovitimi meščani, ko pa je bil končno tudi njihov, ne samo narodov voditelj.

Skrajna tako sončna pot se je pa naposled končavala v predmestju, pri ženski, sloveči po svojih skrivnostnih zeliščih, s katerimi je vračila pri zdravnikih razočarane bolnike. Še nekajkrat je bil pri njej — toda takrat je bil že »bivši« — in ko se je vračal s postaje, ga ni več čakal

avto, nego žena, ob katero se je, ko mu palica ni več pokorno služila, oprl. Vasičani so si mežikali za njegovim hrbtom, potem, ko ni več čul, pa so menili: »Leto dni ne bo več trave tlačil!« Komur pa se je smilil — te si lahko preštel na prste — je dejal: »Le čemu se je tako gnal za politiko?!«

Toda Andrej Mavrič se še zdaj ni spametoval. Ko se mu je zdravje nekoliko zboljšalo, se nobenega dela ni več lotil, kakor bi mu bilo to v nečast. Bil je prepričan, da se mu je zgodila velika krivica, ker ni bil izvoljen. In vsakomur, pa če je bil še tako malo voljan, poslušati ga, je bil zahteval: »Boš videl, ko bodo nove volitve, bom zopet izvoljen!« — Vozaril se je s kolesom naokrog, nagovarjal trgovce, krčmarje, še bolj pa mlade učitelje, naj agitirajo zanj, obljubljal jim premeščenje v lepe kraje. A zaman: pri novih volitvah je zopet propadel.

To ga je docela potrla. Bolan in beden je spoznal, da se je trudil zaman in zapravil pri tem poslednji dinar, poslednjo trohico moči. Kakor mrtvak se je, ko se je z dežele poslavljala zima, vlačil za njo. Ljudje so se ga ogibali, le poredkoma ga je še kdo obiskal. In tudi ti, poslednji njegovi prijatelji, so si morali priznati: »Ne bo dočakal pomladi!« — Pa jo je, toda samo nekaj dni, sončnih sicer, a zanj tako temnih...

Film

Umetnica ženskih vlog

Redek, v zgodovini ameriškega filma še nevidni uspeh je dosegla Luise Rainerjeva, ko je dobila po vrsti dve prvi nagradi za najboljše ženske vloge (v filmih »Great Ziegfeld« in »Dobra zemlja«). Kritiki londonskega »Stara« pa piše o priliki londonske premiere njenega novega filma »Spokornica«, da je Luise Rainer-

bi šele svetle, se meče kakor slepa v naročje ljubezni in strasti. Toda čas mineva in frivolna lutka postane spokornica, ki so ji ostali samo spomini. To veliko karakterno vlogo žene, ki pada iz enega nasprotja v drugo, je mogla uspešno igrati samo Luise Rainer. Poleg nje prihajajo v tem filmu do močnega izraza

LUISE RAINER (MGM)

jeva najmočnejši kandidat, da tretjič dobi nagrado ameriške Akademije za njeno sijajno igranje. Film »Spokornica« je posnet po gledališkem delu Joe Alansa in prikazuje življenje razvajene žene, ki ji življenje mineva prehitro in zato ne opusti nobene prilike, ki ji omogoča uživanje življenja. Vesela in frivolna lutka, ki lu-

znane filmske zvezde Melvyn Douglas, Robert Young in Barbara O'Neil. Film se odigrava leta 1850. v Louisiani. Luise Rainer nam v originalnih kostimih oživlja spomine prošlega stoletja, ko je človeško življenje potekalo počasi in lagodno, in ko se je človeškemu življenju in čustvom posvečala največja pažnja.

i Fracozzi bodo začeli vrteti v Kongu film o pionirskem delu v tej koloniji.

i Dve leti so izdelovali v Ameriki film »Adventure Robin Hooda«, ki so ga zdaj začeli igrati v Evropi.

i. Petnajst nemških filmov za enega češkega, tako se je glasil dogovor med Nemčijo in Češkoslovaško, ki pa so ga te dni odpovedali.

i. V Ufinem mestu pri Berlinu so ustanovili filmsko akademijo, ki ima tri »fakultete«: splošno, tehnično in gospodarsko.

i. Na Madžarskem igrajo navzlic konkurenci nemškega filma vedno več francoskih filmov.

i. V Ameriki so kinopodjetja plačala v prvem polletju 20.800.000 dolarjev davka, kar znaša okoli 940 milijonov dinarjev.

i. Neka londonska tvrdka je izdelala film po komadu Karla Čapka »Moč in slava«. Ta film so zdaj na Češkoslovaškem prepovedali, ker kritizira nekatere politike. Slavní češki pisatelj Karl Čapek je bil, kakor znano, velik prijatelj Masaryka in Beneša.

Konec kandidata Trunka

Ivan Potrč.

Krčma, kjer je imel shod eden izmed bivših in bodočih poslancev, je bila ena onih dobrih in domačih krčem v našem podeželju, ki ob delavnikih zaprte samevajo po slovenjgorskih grebenih in ob blatnih cestah. Če prideš iz grabe žejen na vrh, moraš stopiti na prag in kričati: tudi pes na verigi se začne zaganjati proti tebi in lajati. Kmalu prisopihajo iz grabe rešena krčmarica, dobra mamka, in se ti vsa spotena opravičuje, koliko dela ima na njivah. Nato ti tvoj četrti, spregovori še nekaj besed, nato pa pozaklene vse predalčke in odide ter te pusti samega s četrtjo.

Tudi shod, ki ga je imel poslanec K. — celotnega imena ne morem povedati, ker je bil moč preveč znan ter bi zgodba mogla kalila njegov posmrtni spomin — ali kakor so ga klicali po domače Trunk, je bil eden onih domačih shodov, kjer se po navadi niti ne rešuje domovine, ampak kjer vsi, ki pridejo poslušati kandidata, tako približno vedo, kako in kaj je. Trunk je prišel na shod bolj zaradi nekake formalnosti, ker je moral tudi v tem kraju imeti shod, in ker mu je shod tako rekoč priredil in sklical krčmar sam. Krčmar je imel seveda svoje namene, ki jih prav za prav ne gre raznašati. Na shod je prišlo vkljub lepemu popoldnevu, ko je delo na polju, kakih pet kmetov, od katerih

je kupoval krčmar vino. Kmetje se mu zato niso smeli zameriti, če jih je vabil. Eden kmetov je bil celo nasprotnik kandidata ter je prišel očitno kazati v krčmo svojo nejevoljo. »Pridi, da boš slišal tudi nasprotno piščal!« mu je dejal krčmar in kmet je prišel, čeprav ni nič obljubil. »Človek mora vse slišati«, je dejal samemu sebi in se končno odločil za shod.

Kmetje so sedli vsak za svojo mizo — toliko jih je bilo — in srkali brizgance. Razgovora ni bilo pravega, kajti kandidat je bil le kandidat, čeprav so vedeli zanj, da je sam kmet ter njihov človek. Edini krčmar je hodil po izbi, ko da bi imel kdo ve koliko gostov in trosil dobro voljo. Končno je omenil kandidata, da bi začeli.

»Lep dan je, kaj hočemo, in ljudje so pri delu. Sicer smo pa tako vsi. Ali ne?« Kmetje so pokimali, razen opozicionaleca, ki se mu je krčmar mimogrede nasmehnil, ko paglavec, ki ga dobiš na laži.

Trunk je vstal in omenil takoj skraja, da bo kratek. Časi, ki se bližajo, so resni in saj tako vsi vemo, kako je. Kaj bi pravil. Trunk, on ni kdo ve kak govornik, ne govori dosti. Pač pa stori vse, kar more za kmeta, kajti v prsih mu bije kmečko srce, ki ga je rodila kmečka mati. Govornik Trunk se je vkljub negovorniškem talentu navdušil, da so mu začele teči solze po rdečem licu. Kmetje so se molče zazirali v svoje kozarce ali pa po izbi. Krčmar je prikimaval.

»Saj je res!« — »Res je.« — »Zakaj ne bi bilo res?«

Zanimivosti

Shakespeare — skrivnost stoletij

OBNOVLJENO RAZISKOVANJE O NJEGOVI OSEBNOSTI

Pred strankarskim portalom Westminsterke opatije koraka policijska straža. Pešci se začudeni ustavljajo. Od kdaj se straži vhod v cerkev? Trenutek nato je zvedavost še večja. V opatijo vstopajo delavci s krampi, lopatami in drugim orodjem. Pred njimi gre nekaj velesposlovanih gospodov z aktovkami. Kaj bodo opatijo, obnovljeno in olepšano od temelja do vrha o priliki kronanja, znova razkopavali? Delavci so odšli, za njimi se izginili v hramu spoštovani gospodje. Stražnik na vprašanja samo zmiguje z rameni. Ni njegova stvar vedeti, kaj se godi. Njemu zadostuje, če ve, kaj je njegova dolžnost, in ta je: Ne puščati nikogar v cerkev.

Šele večerniki so prinesli delno pojasnilo z izjavo opatskega knjižničarja Lawrence Tannerja, da so se izvršila predhodna dela za otvoritev groba pesnika Edmunda Spencerja, da pa stvar doslej še ni končana. Neki pogumni list je prinesel celo reportažo s pojasnilom, zakaj prav za prav odpirajo grob velikega pesnika in zakaj motijo mir, ki so mu ga bili obljubili za večne čase.

KAKO MALO VEMO.

Vsega tega je kriv prav za prav Shakespeare. Ali pravilneje njegovi častilci, ali še točneje, majhen del teh. Ne morejo namreč krotiti hrepenenja, da bi ne prevetrili skrivnosti, s katero so se obdali stari grobovi in slavna imena. Sto in sto krat je nastopal Hamlet na odrih vseh mogočih držav, preživljal dramo svojega življenja in jo dal doživljati občinstvu; blazni kralj Lear, Romeo in Julija in druge šekspirske postave so postale trajni pojavi na odrih vsega sveta. Največji umetniki so se trudili, da bi se približali s svojim podajanjem nesmrtnih postav vseh dob svojemu času še bolj kakor se je posrečilo igralcem dobe, v kateri je dramatik ustvarjal. V kolikor gre za poreklo, so se zadovoljili z zavestjo, da jih je ustvaril eden največjih dramatskih avtorjev sveta. Avtorjevo ime — Shakespeare — je postalo z njimi kulturno imetje vsega sveta. Znanstveni slovarji so pri tem geslu pripovedovali, da se je William Shakespeare rodil l. 1564 v Stratfordu on Avon, da se je tam osemnajst let pozneje oženil z vaškim dekletom Anno Hathawayeovo, ki je bila nekaj let starejša od njega, in da je moral pozneje pobegniti, verjetno zaradi divjega lovstva. Nadašnje, da je l. 1593. nastopil v Londonu kot igralec in član gledališke družbe, se 1602. vrnil v svoj rojstni kraj in 1616 tamkaj umrl. Ljudem je to zadostovalo. Ostalo so povedala njegova dela.

BACON CONTRA NOMADSKEMU IGRALCU.

Ze približno pred tridesetimi leti, leta 1909., je odkril ameriški raziskovalec Owen kopico neznanih rokopisov filozofa Francisca Bacona. Med njimi je našel opombe, ki se nanašajo na osnutke Shakespearejevih dram. Nekateri znanstveniki so že pred tem opozarjali na to, da ni kdo ve kaj verjetno, da bi navadni potujoči igralec ustvaril tako neizmerno delo. Že ne glede na možnost v logičnem pogledu, kakor na primer: kako bi mogel ustvariti Cezarja in Kleopatro, Romea in Julijo, Beneškega trgovca človek, ki nikoli ni bil v Italiji, ki ni videl niti Rima niti Benetk in ki ni imel take izobrazbe, da bi mogel kar tako napraviti take umetnine, čeprav poln čudežne intuicije, ki je napolnjevala z življenjem shematične like, spoznane iz knjig? Po odkritju dr. Owena je sprejel del angleške javnosti hipotezo, da se je poslužil imena potujočega igralca kot psevdonima nek: avtor širokega razgleda, nenavadno izobražen in ne želeč, združiti svoje ime z gledališčem, ki v tisti dobi ni pomenilo to, kar pomeni danes. Ta javnost domneva, da je Shakespeare, ki ga poznamo z odrov, prav za prav sir Francis Bacon. Angleži so ustanovili Družbo Baconovih prijateljev, proti kateri je ostro nastopila Mednarodna Shakespearejeva družba. Obe družbi že trideset let bijeta krut papirnat boj. Baconovci se trudijo dokazati, da Shakespeare prav za prav nikoli niti obstajal ni, Shakespearejevci pa proglasujejo, da je sama taka domneva in trditve tatvina in zločin proti enemu največjih kulturnih dobrin anglosaškega sveta in kulturnega človeštva sploh. Kljub temu so se v boju posluževali najrazličnejših sredstev, poleg drugih tudi grafologije. Znanih je pet Shakespearejevih podpisov — avtografov igralca Shakespeareja. O tem so se bili morali izraziti grafologi, da bi se izkazalo, ali je mogoče iz njih spoznati nezasišano Shakespearejevo nadarjenost. Dokaz se ni posrečil; toda tudi Baconovcem se ni posrečilo, vsaj doslej ne, da bi dokazali z neko verjetnostjo, da je Shakespeare — dramatik Bacon.

MRTVI NAJ IZPRIČA.

Pri tem stanju stvari so poklicali na pomoč mrtvega Spencerja. Ko so odpovedali posredni dokazi, so začeli iskati edini možni neposredni dokaz: originalni rokopis pesnika Shakespeareja, ki naj bi o vsem odločil. Najsi je to rokopis Shakespeareja-igralca ali pa Shakespeareja-Bacona, odločilo bo vendarle to literarno uganko. Rešitev pa je pri vsem tem celo

»Hm?« je zamomljal opozicionalec in zmignil z rameni.

Kandidat je šele po končanem razgovoru naročil štefan vina, da mu ne bi mogel kdo kaj očitati; sicer so pa kmetje tako vedeli, da se bo gotovo kaj prisvetilo na mizo. Kmetje, razen opozicionaleca, so prisledli bliže.

Ob taki priliki, da bi minil čas in da bi se malo nasmejali, je začel pripovedovati Domiter tisto nesrečno zgodbo o kajžarju Gajštu. Nihče ni takrat mislil, da bo z njo pokopal kandidata Trunka. Kajžarju Gajštu je pri minulih volitvah nekdo dejal, da je na kandidadni listi in da je celo njegova podoba v listih. Pokazali so mu tisto podobo. Gajštu se je zdelo, da ji je podoben. Godilo se je v krčmi. Na koncu so kmetje postavili na pol pijanega Gajšta na mizo, da jim je govoril. Govoril je divje; omenjal je, kako bo skrbel za domači kraj, če ga bodo izvolili itd. Celu ceste si je hodil ogledovat, ker so mu tako nasvetovali. Na dan volitev so ga kmetje poslali na večer v mesto, da bo videl, kako je z izvolitvijo. Tekel je vso pot, celih 16 kilometrov, nazaj ga pa ni več bilo. V mestu so mu najbrže povedali resnico, kar ga je tako potrla, da se je spotoma proti domu v graščinski hosti obesil.

»Ali je bil nor«, je omenil kmet, ko se je družba ob litru razgrela in se nasmejala.

»Zakaj?« je vprašal opozicionalec in se napol dvignil.

»Zakaj? Kaj pa bi Gajšt napravil, če

bi bil izvoljen?«

Vsi so se smejali, razen kmeta, ki se je jezno dvignil in povedal:

»Kaj je pa Trunk do sedaj napravil?« Obenem je udaril z že prazno četrtjo po mizi in pri priči odšel.

Kandidat Trunk je vstal ter odprl usta, ko da bi hotel nekaj važnega povedati, a si je nazadnje vso reč premislil ter sedel. Samo zahrkal je. Za noben razgovor ni bil več. Kmetovo vprašanje ga je mešalo in zmešalo.

Štirinajst dni po shodu na dan volitev, pa so Trunka pokopali. Pogrebci so si takrat marsikaj namigovali o njegovi neadni smrti. Pripovedovali so, kakor da ga ni zadela kap v Starem Smrečju, kjer so ga našli mrtvega, ampak da bi ga našli obešenega. Opazil ni tega nihče na mrliču, ker je bil stari Trunk takoj zabiti v krsto; zaradi razpadanja, kakor so rekli. Zadnja ga je videla živega dninarka Filipova, ko je nabirala dračje po hosti. Stari Trunk je skoraj bežal po hosti in momljal: »Kaj je pa Trunk do sedaj napravil?«

Krčmar skraja ni verjel govoricam. Ko je pa zvedel za dninarkine besede, je zmignil z rameni in dejal:

»Kdo bi si mislil, da je bil tak poštenjak?«

Nekdo je pa povedal: »To je tako, kako bi vam dejal, pomagajte! Človek pride vsake svete čase okoli in se sreča. Tudi Trunku se je to pripetilo. Vendar vsak ne prenese, če zagleda sebe.«

preprosta. Dejali so: Spencer, velik pesnik svoje dobe, je umrl leta 1598. Njegovega pogreba se je gotovo udeležila vsa londonska literarna občina. Po tedanjih navadah je vrgel vsak literat v pesnikov grob zvitek pergamenta z lastno pesmijo, elegijo na umrlega. Shakespeare je bil od leta 1593 v Londonu. Če je bil — in verjetno je zelo, da je takrat že bil — pesnik znanega imena, je bil gotovo tudi na pogrebu in položil v grob mrtvega pesnika svoje pesniško slovo. Ben Johnson in Fletcher sta bila na pogrebu; v njuni zapuščini je nekaj zapiskov o tem in opis elegij, ki sta jih vložila. Našla se je tudi Shakespearejeva pesem »V Spencerjev spomin«; mogoče je, da je to tista, s katero se je ločil od svojega prijatelja. Toda ni napisana z njegovo roko. Zato so se odločili, da pogledajo v zanesljivejšo shrambo — v grob in tam poiščejo — original.

GROBA NISO NAŠLI.

O izsledkih govori že omenjena uradna informacija. Stvar baje še ni končana. To zveni neverjetno. Spencerjev grob je vendar označen s krasnim spomenikom; kopali so ves dan — in rezultat tega dela je z eno besedo razočaral. Ne samo zato, ker niso našli Shakespearejevega rokopa, temveč tudi zato, ker prav za prav Spencerjevega groba niti našli niso. V globini enega metra so našli delavci okostje. Popolno, olirano, toda brez slehernega koščka obleke, brez najmanjše malenkosti, po kateri bi bilo moči sklepati na identičnost. In brez sledu, da bi okostje počivalo kdaj v rakvi. Meter globlje so potem našli svinčeno krsto; mogoče Spencerjevo krsto. Vendar pa je bila popolnoma prazna. V njej ni bilo niti pesnikovega telesa, niti pesniških spominov njegovih prijateljev.

Previdna izjava knjižničarja sira Lawrencea je bila te dni izpopolnjena z obvestilom westminstrske opatiije, da se dalje ne bo več kopalo. Dela okoli Spencerjevega groba niso končana torej samo v smislu, da je treba njegov grob spet zapreti. Toda nad Shakespearejem je zopet padla koprena. Skrivnost okoli njegovega dela ostane nerazrešena. K tej uganki pa se je pridružila še ena: kaj se je zgodilo s knezom pesnikom Spencerjem?

Sokolstvo

Telovadne tekme Nemcev in Fincev v Helsinkih

Dne 18. novembra so bile telovadne tekme med vrstama izbranih najboljših telovadcev Nemcev in Fincev v sejmiskih prostorih glavnega mesta Finske Helsinkih. Obisk občinstva je bil naravnost ogromen. Tekmam je prisostvovalo okoli 7000 ljudi. Tekme so vzbujale po vsem telovadnem svetu veliko zanimanje.

Zmagali so Nemci s 346,50 : 340,60 točke. Prvi je bil Finec Uosikinen, drugi Nemec Schwarzmann, ki je tudi edini prejel polno znamko 10 za svoj krasno izvedeni plovni skok čez konja, ki je bil že senzacija na olimpiadi v Berlinu 1936. Sicer pa so odnesli Nemci zmage na vseh orodjih in potrdili s to novo zmago svojo veliko telovadsko sposobnost. V letu 1935. so doživeli v Helsinkih poraz, ki so ga pa sijajno popravili že drugo leto na olimpiado v Berlinu, sedaj se pa zdi, da jim zmag v bodoče nihče ne bo več osporaval.

S sodišča

Izpred celjskega sodišča

Nož, nož...

Pred dobrim mesecem dni smo poročali, da je umrl v bolnišnici Kovačič Martin iz Cerovca. 22. 10. zvečer ga je zabodel z nožem kmet Zupanc Jožef. Kovačič je po vstopu še prišel domov, domači so ga peljali v bolnico in sam je šel od voza v sobo, kjer je kmalu umrl.

Obtoženi Zupanc je ves potr in joče. Zjutraj po umoru se je napolnil v Celje v bolnišnico, da prosi sosedo za odpuščanje, pa ga je našel že mrtvega. Zupanc joče in privojuje: Ves dan se je prepiral z ženo, pil je. Zvečer se je pred Karnerjevo hišo šaljil, da so se mu vsi smejali. Pa je prišel Kovačič in ga ozmerjal s smrkvcem in da se Zupanc ne bo več prepiral na Kovačičevi njeni svojo babo. Danes se bo odločilo, ali bo vojna ali mir. »Vojška bo nočoj! Nočoj bo revolucija,« je rekel. Zupanc mu je odvrnil: »Jaz lahko kregam svojo babo kolikor hočem!« Pričela sta se ruvati. Kovačič je udaril Zupanca po licu. Zupanc je planil k vozu, izdrl ročico in jo na poziv priče Požeka spet odložil. Sprijela sta se z rokami in se zavlekla pod oreh. Požek ju v temi ni več videl. Izza oreha se je vrnil Zupanc sam in iz sukne mu je gledala krvava noževa konica. Zupanc je dal nož spraviti Požeku, ta ga je pa vrgel na zemljo. Drugo jutro ga je šel pobrat, da ga ne bi otroci vlačili in ga je dal orožnikom. Zupancova žena Neža je zvedela za pretep in je poiskala moža. »Kaj si naredil?« mu je rekla. On jo je pa vrgel na tla in sta se premetavala po cesti. Drugo jutro pa je spraševal sosedo: »Kaj se je zgodilo včeraj?« — »Zakaj mu niste vrnili s pestjo? Zakaj vedno nož?« so spraševali sodniki. Vaščani so sedeli po klopih v dvorani in besedica »nož« in »zakaj?« je ležala v zraku... Sodniki so upoštevali vse olaj-

Vse telovadne zveze imajo v svojem programu več mednarodnih tekmovalni kot priprave na olimpiado v Helsinkih in iz njihovih strokovnih glasil ugotavljamo veliko živahnost v notranjem delovanju, zlasti v smeri napredka v orodni telovadbi.

In kako je pri nas? Ali je ljubljanski nastop olimpijskih telovadcev brez izgledov in nauka za naše sokolstvo?

1. Lutkovno gledališče Sokola Maribor-matica vprizori v nedeljo, 27. nov., v proslavo 20-letnice Jugoslavije in praznika zedinjenja prigodno igrice »Prebujenje«. Vsa sokolska deca v nedeljo v Narodni dom!

1. Zadnje idejno predavanje »Zgodovina Sokolstva«, bo jutri, v nedeljo, ob pol 11. uri dopoldne v sejni dvorani Sokolskega doma. Zdravo! Prosvetni odbor.

ševalne okolnosti in obsodili Zupanca na 3 leta robije in izgubo častnih pravic za ta čas ter povračilo stroškov.

Napad na gledališkega igralca. Naše poročilo pod tem naslovom o kazenski razpravi proti natakarku A. Zidarju pred mariborskim okrožnim sodiščem, v katerem je bilo napisano, »da se je gledališki igralec g. Edo Grom malo opil in se pričel prepirati z natakarko,« moramo zaradi pravilnega razumevanja v toliko izpopolniti, da je bila to le trditve obtoženca v zagovoru, dočim je razprava pokazala, da je bil g. Grom v resnici trezen in da on sam tudi ni pričel nobenega prepira.

Radio

Nedelja, 27. novembra.

Ljubljana, 8 Šrnel kvartet; 9.15 Plošče; 11 Ruske duhovne pesmi; 11.30 Koncert RO; 12.30 Koncert lahke glasbe; 20.30 Koncert; 22 Večer za izseljence. — Beograd: 13.50 Plošče; 18 Koncert radio-orkestra; 20 Koncert kraljeve garde; 22.15 Plesna glasba. — Sofija: 12 Popularni koncert; 13.20 Lahka in plesna glasba; 20.50 Odlomki iz operet. — Monakovo: 20.15 Bizetova opera »Carmen«. — Firenza: 19 Plesna glasba. — Köln: 21.40 Parada na ploščah. — Toulouse: 20 Odlomki iz operet.

Ponedeljek, 28. novembra.

Ljubljana: 12 Plošče; 13.20 Opoldanski koncert RO; 18.20 Jesen v glasbi; 20 Rezervirano za prenos; 22 Šrnel kvartet. — Beograd: 12 Popularne melodije; 17 Popoldanski koncert; 20 Prenos opere iz Narod. gledališča. — Sofija: 13.20 Plesna in lahka glasba; 19.30 Beethovnov koncert; 22 Plesna glasba.

Nekateri izkušeni ljudje pravijo: samo tisti zakoni so srečni, v katerih se mož in žena počutita kakor da nista v zakonu. (Vl. Solovjev.)

Prekmurske novice.

Klub prekmurskih akademikov priredi 17. decembra svoj tradicionalni akademski ples v prostorih Sokolskega doma. Igra Adamič jazz. — Podružnica »Kola jug. sester« bo imela 3. dec. Miklavžev večer s srečolovom.

Proslava 1. decembra v Sokolskem domu. Na predvečer 1. decembra, kot 20-letnice zedinjenja, bo v Sokolskem domu slavnostna akademija z izbranimi sporedom (slavnostni govor, orkestralne točke, telovadni nastop itd.).

Uboj se je pripetil v vasi Bakovcih pri Murški Soboti. Posestnik Leopold Tratnjak je z nekim kolom udaril Antona Buzetija po glavi tako nesrečno, da je bil na mestu mrtve. Povod za ta uboj je bil baje v tem, ker je Buzeti na poti mimo hiše Tratnjaka njegove domače v šali žalil. Buzetija ni nameraval ubiti in je mislil, da je samo onesveščen. Obdukcija je dognala, da so bili vsi trije udarci smrtonosni. Ubijalec je bil predan sodniji. Ubiti je bil mali posestnik in zapušča ženo in sedem nepreskrbljenih otrok. Pred ubojem sta prišla oba — Tratnjak in Buzeti — iz gostilne.

Nesreča. Stefan Bürgermeister, uslužben na veleposelstvu Rakičan, je po nesreči obstrelil neko žensko z lovsko puško. Ženska je bila na zadnjem delu telela močno poškodovana in so jo morali prepeljati v bolnišnico.

× Akvarij kot ženski nakit. Neka znana kabaretska zvezda v Parizu, rodom Madžarka, je uvedla zelo originalno modo: okoli vratu nosi kot nakit — akvarij! Ta njen nakit je zelo zanimiv: obstaja iz zlate verižice, na katero je pritrjen majhen stekleni akvarij s premerom žepne ure. V tem akvariju živita dve zlati ribici. Seveda se je za to modo takoj navdušila kopica Parižank.

× Škandal za kulturno Anglijo. O neverjetni nevednosti v angleških poboljševalnicah poroča guverner v svojem letnem poročilu za leto 1937. Fantje med petnajstim in osemnajstim letom niso znali naštet mesecev v letu, niti niso vedeli, kdo vlada v Angliji. Tudi materialno niso bili ravno v najboljšem stanju. Porazno stanje v poboljševalnicah je tudi vzrok, da so v parlamentu sklenili, izvesti odločne reforme glede kazni, kaznilnic itd.

× Gigolo v premogovnik! V Nemčiji nameravajo uporabiti 3000 gigolov za koristnejša dela in odpraviti ta poklic dvomljive vrednosti. Dr. Ley, načelnik nemške delovne fronte, je nedavno preprokoval, da bodo izvrševalci takih poklicev prisilili na delo v premogovnikih.

× Iskrene in neiskrene poljube bo mogel razlikovati neki aparat, ki ga je konstruiral znan londonski iznajditelj. Graditelj tega aparata je te dni dovršil 70 let.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristožina za to oglasje je din 6.—. Družbe, preklic, dopisovanja in žensitovaniški oglasji din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglasje je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvofoldno. Oglasni davek za enkratno oblogo znaša din 2.—. Znesek za male oglasje se plačuje takoj pri naročilu oziroma ga je vposlati v pisnu skupaj z naročilom ali na po poštini položnici no čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

Legalni prenos imovine

(blokiranih dobroimetij, akcij, rent ud. iz Nemčije v Jugoslavijo)

Prijavite se samo jugoslovanski državljanji brez nadaljnega odloga takoj na

ekonomsko - komercialni

biro

Aleksandrova 12

Telefon 25-34

JEDILNE IN SPALNE SOBE

sperane, politirane, pleskane

ter kuhinjske, najmoderneje

opreme po najnižjih cenah.

Mizarstvo in zaloga pohištva

Kompara Aleksandrova 48

2500 DIN

potrebujete, da zaslužite

1000 din mesečno. Pišite na

»Anos«, Maribor, Orožnova.

91

POSTELJNE ODEJE.

posteljno perilo,

pernice,

zglavnike,

madrace,

koče,

posteljno perje,

puh,

inlet

najcenejše v specialni trgovini

A. STUHEC. — Stolna

ulica 5. 1147

POZOR!

Sivane odeje, ročno delo, z

lepo vačo polnjene, od 68 din

naprej. Klot-odeje, dobre

kvalitete, od 79 din naprej.

Hubertus-plašče, impregnirane,

prej 300 din, sedaj 239

din. Flanel, dobre kvalitete,

4.50 din, kakor tudi vsako-

vrstne šofe, volne, platna

ter različno manufakturno

blago dobite najceneje le pri

Mira Peni, Maribor, Ve-

trinjska 9. 2294

PLETILJE!

Igle kakor tudi vse ostale

rezervne dele za okrogle

pletilne stroje dobite najceneje

pri tvrdki »Mayo«, Gregor-

čičeva ul. 6. 2549

RADIO-APARATI

svetovnih znamk: Loewe, Mi-

nera, Saba, Graetzor po naj-

ugodnejših pogojih pri Klein-

dienst & Posch, Maribor —

Aleksandrova cesta 44. 1474

DVOKOLESA

se sprejmejo preko zime v

shrambo. Očiščenje, emaljira-

nje z ognjem, ponikanje in

pokrovanje najceneje. Zaloga

dvokoles, šivalnih strojev,

otroških in igračnih vozic-

kov. Najnovejši modeli! Nizke

cene! Ceniki franko! »Tribu-

na« F. Batel, podružnica Ma-

ribor, Aleksandrova c. 26.

2764

SVOJO DRUŽINO

zadovoljite s pecivom in kru-

hom, ako stalno kupujete v

pekarni Čebokli. 2687

IZ LASTNE PLETARNE

»Mako« perilo, naihigieničnej-

še za otroke, dame in gospo-

de, izdeluje po meri tekoni

6 ur, tudi v veliki izbiri:

»Luna«, samo Glavni trg 24.

3028

POSTELJNO PERJE

od din 8.— naprej, kemično

čiščeno, se dobi pri »Luna«,

Maribor, samo Glavni trg 24.

3029

ZASTONJ DOBITE

zanimivo ilustrirano knjigo

»Pot do sreče«, ako se obrne-

te na naslov: Karmah, Zalec.

3143

FOX-KREMA

in voščeno parketno ličilo je

zadovoljstvo vsake skrbne

gospodinje. Manjši izdatek,

lahko delo, dober uspeh. 3177

ISCEM DRUŽABNIKA

do 5000 din za otvoritev

obrti. Ponudbe pod »Ugod-

no« na upravo »Večernika«.

3290

KROJE PO MERI

priznana prvostopna po vseh

modelih izvrši promptno »Lu-

na«, samo Glavni trg 24. 3293

Samo en

POIZKUS

in pripravi se boste, da je

»Suhor« v pekarni Čebokli

bolji in cenejši. 2687

NACRTE

in proračune napravi za so-

lidno ceno strokovnjak vsem,

kateri nameravajo zidati. Po-

nudbe na upravo lista pod

»Stavbno podjetje«. 3263

2 GOSPODA

se sprejmeta na stan in hra-

no. Poseb. vhod, Minska 21/I.

3233

ABONENTI

se sprejmejo na dobro do-

mačo hrano, Koroška c. 34/I.

Gosak. 3198

V VSO OSKRBO

sprejemem otroka, od 3 let

naprej. Naslov v upravi lista.

3199

Danes in jutri

POJEDINA KRVAVIC

pečenice in izvrstna vina. Se

priporoča gostilna Očko,

Tezno. 3213

Vsako soboto in nedeljo

JETRNE in KRVAVE KLO-

BASE

Vino izborno. Gostilna »Pre-

šernova klet« v Gosposki ul.

3271

V soboto

POJEDINA

praznihi pišk v gostilni Pa-

peč na Pobrežju. Vabi vod-

stvo. Debelak. 3234

V nedeljo

DOMAČA ZABAVA

pojedina puranov, gosi, rac in

druge razne specialitete. Ma-

rica Karbutz, Frankopanova

3270

V soboto in nedeljo se dobijo

prvostopne jetrne in

KRVAVE KLOBASE

v gosilni Möscha. Stolna 8.

3260

Najboljša

FRAMSKA VINA

dobiš pri »Framski kaplici«.

Mlinska 15. Zelo dobro ohr-

Trgovci pozor!

Ovojni papir

v zvitkih dobavlja v vseh barvah in širinah

samo

Mariborska tiskarna d. d.
Maribor, Kopališka ulica 6

Telefon 25-67, 25-68, 25-69

Najboljša reklama za vsakega trgovca!

KABINET
poceni oddam, isto tam je za prodati 1 ženski gumijasti plašč, sivi zimski plašč in paleto. Vprašati pri Rekič, Dravska ul. 8. 3231

LEPA HIŠA
vili slična, zraven kadetnice naprodaj. Vprašati Divjak, Frankopanova 35. 3251

NOVA HIŠA
z vrtno. Zg. Radvanje, Delavska ulica 38. 3258

ENONADSTROPNO HIŠO
v prtiliču prostori za obrt ali malo industrijo, veliko dvoriščno poslopje, prodam. Maribor, Taborska ul. 7. Cena 340.000 din. 3257

DVA PHILIPS RADIO
prodaja poceni, tudi na obroke, mehanik Draksler, Vetrinjska ul. 11. 3287

PLETILSKI STROJ 6/80
poceni naprodaj. Aleksandrova 61-II. 3283

ŠIVALNE STROJE
in kolesa prodaja poceni na mesečne obroke po din 100.— mehanik Draksler, Vetrinjska ul. 11. 3285

Kupim

Kupimo
LOKOMOBIL
250/300/350 KS v dobro uporabnem stanju, prvovredni fabrikat. Ponudbe n. »Doberlin« uglejenokopno i rudarsko d. d., Zagreb, Ilica 5. 3202

OTROŠKI VOZIČEK
lep, globok in moderen kupim takoj. Ponudbe na upravo pod »Voziček«. 3206

KUPIM VLOŽNO KNJIZICO
mariborskih bank do 15.000 din. Plačam polno vrednost, v mesečnih obrokih. Ponudbe pod »Dobre garancije« na upravo lista 3288

Posesti

NEMČIJA-JUGOSLAVIJA
prodaja in zamenjava nepremičnin
upravlja brez odloga 3272

„TRIGLAV“ Realitetni biro
Aleksandrova 12, Tel. 25-34

NOVOZGRADBA
2 sobi, kuhinja, vrt, Tezno, din 30.000.—

GOZDNO POSESTVO
70 oralo, smreke in jelke, 56.000.— Izredna prilika.

VILA
3 stanovanja pri kolodvoru, Maribor 120.000.—

TRGOVSKA HIŠA
centrum mesta, se radi družinskih razmer poceni prodaja. Posredovalnica »RAPID«, Gosposka ulica 28. 3267

Sobo odda

OPREMLJENA SOBA
se odda. Radvanjska 54. 3189

Odda se takoj
OPREMLJENA SOBA
sončna, z uporabo kopalnice, s posebnim vvhodom. Dalmatinska 28. 3294

Lepo opremljena, separirana **SOBA**
se odda. Trubarjeva 4, prtilič je, desno. 3300

Odda se
OPREMLJENA SOBA
Naslov v upravnistvu. 3219

OPREMLJENA SOBA
se odda. Tattenbachova ulica 18/III., desno. 3227

SOBO
lepo, sončno, s separiranim vvhodom in souporabo kopalnice oddam solidnemu gospodu. Pavla Jirak, Gosposka ul. 7/III. 3230

PAZNA SOBA
se odda. Kamnica št. 143, novozgrajba. 3235

Oddam
OPREMLJENO SOBO
prost vvhod, boljši oseb. Betnavska 15. 3236

Oddam sončno, separirano **SOBO**
z uporabo kopalnice, blizu parka in kolodvora. Naslov v upravi. 3268

LEPA SOBA
v centru se odda boljšemu gospodu ali zakoncu. Naslov v upravi. 3256

MALO SOBO
oddam takoj v najem, isto tako tudi lokal. Dravska 10, Benet. 3253

SOBA S ŠTEDILNIKOM
in lokal se odda. Vprašati Tržaška c. 54-I. 3275

SOBA
čedno opremljena, se odda gospodu (dični) s hrano ali brez. Pobreška c. 9-I. 3278

OPREMLJENO SOBO
s kopalnico odda boljšemu gospodu ali dami Ussar, Trubarjeva ul. 9. 3284

Oddam s prvim decembrom opremljeno ali neopremljeno **SOBO**
Kolodvorska ul. 3-II. vrata 8. 3289

Sobo išče

SOBO
iščem za mlajšega dijaka. — Ponudbe na upravo pod »Dijak«. 3286

Stanovanje

4-sobno sončno **STANOVANJE**
ob parku oddam za 1. XII. Naslov v upravi. 3196

ODDAM VEČ STANOVANJE
Dr. Vrstovškova 1. 3291

Lepa parketirana **SOBA IN KUHINJA**
v centru se odda 1. januarja mirni stranki brez otrok. Naslov v upravi. 3200

Oddam **STANOVANJE**
soba in kuhinja, Cankarjeva 3, Tezno. 3220

STANOVANJA
1 in 2 sobna se oddajo. Smetanova ul. 54, Gostilna. 3223

Blizu gl. kolodvora je **SONČNO STANOVANJE**
1 soba, 2 kabineta, takoj za oddati, (din 400). Poizve se v trgovini Zagažen. Krčevina. 3225

DVE STANOVANJA
in sobo oddam. — Studenci Aleksandrova 17, pri malem mostu. 3249

Malo dvosobno **STANOVANJE**
se odda. Koroška cesta 27. 3250

Na priprosto toplo **STANOVANJE**
sprejemem z zajtrkom in večerjo. Židovska ul. 14-I, vr. 9. 3254

SOLIDNA SOSTANOVALKA
se sprejme na stanovanje s 1. dec. Židovska 12-I. 3277

Lepo 2 sobno sklenjeno **STANOVANJE**
se odda s 1. I. 1939. Magdalenška ul. 24. 3279

Službo dobi

KUHARICA
zanesljiva, samostojna, se sprime na »Seniorjev dom«. Predstaviti se v pisarni SDP., podružnica Maribor, Aleksandrova 16. 3295

TRGOVSKEGA AKADEMIKA
(absolventa abiturientskega tečaja), vojašine prostega, sprejme večji denarni zavod. Ponudbe pod »Curriculum vitae« s sliko na upravo. 3304

Službo išče

ŠIVILJA
gre takoj na dom šivat in prati perilo. Cankarjeva 18, prtil. 2. 3298

TRGOVSKA POMOČNICA
dobro izvežbana v trg. z mešanim blagom, z znanjem nemščine, želi zaposlitve v trgovini, slaščičarni ali kaj sličnega. Cenj. ponudbe na upravo pod »Dobra, agilna prodajalka«. 3228

ABSOLVENTKA
meščanske šole z znanjem strojepisa prosi za mesto. Naslov v upravi. 3269

DRUŽINSKI OČE
7 članske družine, dober zidar z delovodsko šolo, zmogel vseh del, prosi za kakšno koli delo. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Zanesljiv«. 3264

V najem

V najem dam majhno **VINOGRADNO POSESTVO**
vpokoju ali železničarju ob koroški progi. Vprašajte: Korošarjeva 38-I. 3172

Lokal

PISARNIŠKI TROSOBNI PROSTORI
in moderno stanovanje v novi zgradbi v centru za oddati. Vprašati v upravi. 3171

MALI LOKAL
v dovozni veži oddam. Vprašati: Vetrinjska 18/I. nadstr., Pfeifer. 3232

Kapital

Najbolj sigurne in donosne NALOŽBE KAPITALA

in konverzije z nižje na višjo donosnost Vam preskrbi 3274

ekonomsko-komercialni biro
ERONOMIST Aleksandrova 12
Telefon 25-34

Dopisi

DRAGICA!
Ljubim Te in čakam, ne odlašaj predolgo! T. B. 3292

JAVLJAM
da nisem plačnica računov, glasečih se na Marijo ali Pavla Venko. — Olga Venko. 3221

SUNCE I MORE
Molim Vas podignite list u upravi »Večernika«. Srdačno Vas pozdravlja. »Mladi tujec«. 3208

Znanja želi

OBRTNIK
vdovec, star 31 let, poroči gospodično ali vdovo, dobro gospodinj, najraje šiviljo, z nekaj kapitala. Resne ponudbe s sliko naj se pošljejo na upravo pod »Miren zakon«. 3208

DELAVEC
30 leten, želi znanja z gospodično, katera ima nekaj prihrankov, lahko se prevzame tudi malo posestvo. Ponudbe na upravo pod »Osamljen«. 3237

STAREJŠI GOSPOD
išče diskretno prijateljico. Cenj. ponudbe pod »Intimno« na upravo. 3255

KRZNAR

PETER SEMKO
MARIBOR
GOSPOSKA 37

Ivan Kravos
Maribor - Aleksandrova cesta 13
Velika izbira ročnih kovčegov

2720

Citajte, »Večernik«

Kaj prinese sv. Miklavž

Tople mornarske plašče
Volnene telovnike in puloverčke
Triko spodnje perilo
Oblečke in predpasnike
Žepne robe
Nogavice in rokavice

in mnogo lepih drugih stvari,
s katerimi se malčke razveseli

3220

C. Büdefeldt - Maribor

Gospaska ulica

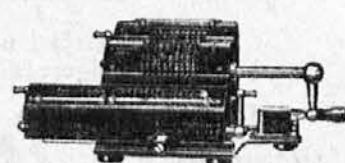
„ADLER“

pisalni stroji

NALIVNA PERESA

računski stroji

v veliki izbiri pri

IVAN KARBEUTZ, GOSPOSKA 3, TEL. 26-42

Nudimo vam kot vodji podružnice, ki jih nameravamo ustanoviti v vseh krajih, oziroma samoprodaje pomembnega svetovnega predmeta

možnost mesečnega zaslužka 2500'- do 3000'- Frc.

Lokal in kapital nepotrebna. Poklic lahko vršite dalje. Ponudbe prosimo na tv. Chemo-Export, Valkenburg-L. (Holandska. Poština za tujino)

3194

V gosti ni pri „Lokomotivi“

vsako nedeljo domače jetrne in krvave klobase in divji zajec ter dobro staro in novo vino. Se priporoča gostilničarka **T. GRAČNER**.

3217

Poslužite se vložkov za čevlje

Temeljito in poceni negujete svoje noge s higienskimi

„SETA“

vložki

Ženski plašči

največja izbira

Janko Preac - Maribor

Glavni trg 13.

3238

PREPRIČAJTE SE IN SODITE GIF - BATERIJA

Je izredno dolgo uporabljiva!
Ima neomejeno trajnost shranjevanja!
Ima odlično možnost regeneracije!

Radioslušalci uporabljajo baterije
samo brez kisline in salmijaka, in to so

»GIF - BATERIJE«

Originalne edino z zaščitnim znakom »Rdeči pečat«
Patenti prijavljeni! Zahtevajte prospekte!

„KONTAKT“ elektrotehniška tvornica, Zagreb

2983

BOTOT

Vaše zobe ohranite pred razpadanjem z redno uporabo Botot preparata.

modernega nega zob.

Botot se dobiva v sledečih vrstah:

- Milo za zobe
- Rožnata pasta za zobe
- Bela penasta pasta za zobe
- Botot voda za usta

Za pol milijona blaga

želimo razpečati na državne in samoupravne nameščence, penzioniste itd., na dolgoročni kredit. Interesenti naj pošljejo takoj točen naslov

na veletrgovino **Trgovski dom, Maribor**
Aleksandrova 25

NOVO! Generalno zastopstvo za Jugoslavijo NOVO!
največjih italijanskih tvornic harmonik

„ELETTRA“ - Castelfidardo

Italijanska produkcija slovi po celem svetu. Harmonike so glasovno, po obliki in izredni izdelavi nenadkriljive. Zahtevajte brezplačno predvajanje in cenike in prepričajte se pred nakupom o posebnostih italijanskih harmonik.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo V. Weixl in sinovi
Maribor, Jurčičeva ul. 8, telefon 26-18

IX. I. 3700/38-7

Dražbeni oklic

Dne 10. januarja 1939 ob 11. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin:

Zemljiška knjiga: SV. LOVRENC NA POH. vl. št. 274

Cenilna vrednost: din 201.480.—

Vrednost pritlikin: din 29.000.—, ki so že upoštevane pri cenilni vrednosti zemljišča

Najmanjši ponudek: din 100.740.—

Vadij znaša: din 20.148.—

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

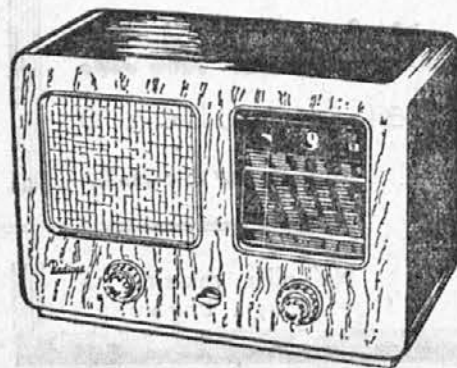
Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 7. novembra 1938.

3195

Več 100 zadovoljnih poslušalcev

si je nabavilo ta in prejšnji mesec pri nas aparat

„Radione“

Vsi ti so se prepričali, da je „RADIONE“ res najboljši, kar se dobi. Vprašajte o tem ne nas, temveč naše kupce. Nabavite si tudi vi ta dobri aparat! Pišite po cenik, ki ga dobite brezplačno

RADIO družba v Ljubljani, Mikloš čeva cesta 7
z o. z.

Ozvatič Ignacij, Maribor, Cafova ul. 1

Štivan Ernest, Murska Sobota Zadruga elektrarna, Ptuj

Krentz Avgust, Ormož

Toplak Adolf, Celje

3011

**Spadam
v vsako
cajna tatllica!**

Baš pri vlažnem in hladnem vremenu je potrebno, da imate pri sebi Nivea, da si lahko vsak trenutek utrete obraz in roke z Nivea. S tem zagotovite koži trajno zaščito proti vplivu slabega vremena in obdržite mladostno, svežo in zdravo polt.

Prevzem gostilne!

Naznanjam tem potom, da sem prevzel

Restavracijo „Slavija“

nasproti glavnega kolodvora v Mariboru
Aleksandrova c. 46, v palači Ljudske samopomoči

Potrulil se bom, da bom vsikdar vsem želim cenjenih gostov v vsakem oziru ustregel. Prvo vrstne pijače! Izborna kuhinja!

Za polnoštevilčen obisk se priporoča

Franc Ritter, lastnik restavracije „Slavija“

Centrala: MARIBOR v lastni novi palači na oglu
Gospoke - Slovenske ulice

H RANILNICA DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Sprejema vloge in knjižice na tekoči račun po najugodnejšem obrestovanju

Podružnica: CELJE nasproti pošte, pri Južnoštajerski hranilnici